

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Muusikaõpetaja magistriõpe

Maire Nirk

LAPSE MUUSIKALINE ETTEVALMISTUS

ÜLEMINEKUL LASTEAIAST KOOLI

Võrumaa haridusasutuste näitel

Magistritöö

Juhendaja: PhD Maia Muldma

Kaitsmisele lubatud.....

(juhendaja allkiri)

Viljandi

2014

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	7
1.1. Muusikaõpetus koolieelses lasteasutuses	7
1.1.1. Muusikaline kasvatus lasteaias lapse koolivalmiduse kontekstis	9
1.1.2. Koolivalmiduskaardi rõhuasetused	12
1.2. Koolieelse lasteasutuse ja esimese klassi ainekavade võrdlus	14
2. UURIMUSLIK OSA.....	20
2.1. Uurimuse eesmärk ja uurimismeetod	20
2.2. Valim	20
2.3. Mõõtevahend	21
2.4. Uurimuse läbiviimise protseduur	22
2.5. Küsitluste analüüs.....	22
2.5.1. Õpetajate üldandmed	22
2.5.2. Oskuste ja meetodite koostõla õpetaja töös	26
2.5.3. Abistavad vahendid lasteaias muusikaõpetuse tundides	33
2.5.4. Koolivalmiduskaardi täitmine muusikaõpetuse kontekstis	35
2.5.5. Muusikaõpetuse tunni toetavad ja pidurdavad tegurid	36
KOKKUVÕTE.....	41
KASUTATUD KIRJANDUS	44
LISAD	46
LISA 1 Koolivalmiduskaardi vorm	46
LISA 2 Küsimustik muusikaõpetajatele	49
SUMMARY	54

SISSEJUHATUS

Viimasel ajal on palju räägitud lapse koolieelsest ettevalmistusest. Kooliminev laps asub Jean Piaget (1963) teooria järgi operatsioonide eelse ja konkreetsete operatsioonide perioodide piirimail, mis tähendab, et 6-7- aastased lapsed hakkavad vabanema enesekesksusest. Sel perioodil soosib lapse arengut lapsekeskne õppimisviis, kus laps osaleb nii indiviidina kui ka kollektiivi liikmena.

Õppimine on aktiivne protsess, mille põhimeetodiks on mängu pedagoogiline juhendamine. Õpetajalt eeldatakse tundlikkust, kaasaelamisvõimet ning kasvatusteaduslikke ja psühholoogilisi teadmisi. Lapse jaoks on tähtsad eelkõige õppimiskogemused, tunnetusvõimete igakülgne arendamine, mitte niivõrd konkreetsed teadmised ja koolitarkuste õppimine. Lapsekeskne kasvatus tõstab esile õpetaja aktiivse osalemise õppeprotsessis (Hytönen & Krokfors, 2002).

Eluaastatel 3-6 on lapsed tegevuste algatajad, nad püstitavad eesmärgid ja loomulikult soovivad neid teostada. Plaanide ebaõnnestumisel elavad nad läbi esimesed kriisid (Kuurme, Siim, 1991).

Muusikapedagoog R.Päts peab oluliseks K. Ramuli väidet, et paljude tegevuste õppimiseks on oma optimaalne iga, liiga hilise õppimise tagajärjel võib probleeme tekkida, kuid palju keerulisem, isegi võimatu on vääriti õpitut hilisemas koolieas parandada (Päts, 1975).

Paljud pedagoogid ja teadlased on tõestanud, et muusikaõpetus aitab kaasa lapse igakülgsel arengule ning avaldab mõju nii mõtlemise, loovuse, empaatiatunde, mälu kui ka tahteomaduste arendamisele (Muldma, 2008).

Muusikaõpetuses on väga oluline roll õpetajal, kes peab olema pädev ja loov ning suutma edasi anda oma hoiakuid, olles ka väga hea suhtleja. Samas on muusikapedagoogika uurijad (Päts, 2010; Selke, 2007) rõhutanud, et muusika õpetamine nõuab õpetajalt rohkem oskusi ja erinevaid isiksuseomadusi ning muusikaõpetaja roll lasteaja muusikaelu organiseerimisel annab õpetajale kõige paremad võimalused tunde- ja kasvatuseks.

Koolieelne aeg on lapse arengus nii vaimses kui ka füüsilises mõttes väga tähtis. Kõike seda juhendab ja koordineerib ka muusikaõpetaja, kellel on tähtis roll lapse probleemi märkamisel ning talle toeks ja abiks olemisel. Õpetajal on suur vastutus nii lastevanemate kui kooli ees, sest mõlemad loodavad, et lasteaed suudab anda piisavalt hea ettevalmistuse järgnevateks õpinguteks koolis. Alushariduse didaktikas on uuritud õpetuse tõhusust, st milline õppemeetod on lapse arengule tõhusaim. Väga tähtis on ka õpetaja ja tema professionaalsus (Unt, 2005).

Lasteaiaõpetajate kvalifikatsiooninõudeid reguleerib dokument „Pedagoogide kvalifikatsiooninõuded“ (haridusministeeriumi määrus nr 65), mille kohaselt saab eelkoolipedagoogina töötada isik, kellel on kas erialane kõrg- või keskeriharidus; muu pedagoogiline kõrg- või keskeriharidus ja läbitud 160-tunnine eelkoolipedagoogika kursus või muu kõrg- või keskeriharidus ja läbitud 320-tunnine eelkoolipedagoogika kursus.

Dokument „Õpetajakoolituse raamnõuded“ (Vabariigi valitsus 22.nov 2002. a määrus nr 381) sätestab ühtsed nõuded õpetajate koolitamisele, mis eeldab lasteaiaõpetajate ettevalmistamist bakalaureuseõppe tasemel. Praeguses lasteaiaõpetajate koolituses antakse õppijale ettekujutus ka lapse arengust ja õpingutest esimeses kooliastmes. See tuleb kasuks üleminekul lasteaiast kooli. Eelpoolnimetatud dokumendid reguleerivad oluliselt nõudeid lasteaiaõpetajate kvalifikatsioonile (Talts, Sikka, 2006).

Eelkoolihariduse eesmärkide määratlemisel ei ole esmatähtis teadmiste kogusumma, vaid olulisem on lapse positiivse minapildi ja õpivalmiduse kujundamine. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas § 16 (Valdkond *Muusika*) on kirjas, et laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest; suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale; suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu; suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi (Koolieelse lasteasutuse....2008).

Eesti haridussüsteemis ei ole tänaseks täpselt määratletud, milline peaks olema koolimineva lapse ettevalmistus, et järgmisel haridusetapil edukalt toime tulla. Kui esitada küsimus, mida tähendab koolivalmidus, siis Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehel on kirjas, et koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis

õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi, korraldusi. Kuigi koolivalmidust käsitletakse 3 arenguaspekti kaudu - füüsilise, sotsiaalse ja vaimse - on käesolevas töös erilise tähelepanu alla võetud lapse muusikaalne koolivalmidus.

Eelnevalt koolivalmiduse teemat uurides jõudis töö autor teadmiseni, et kui laps lõpetab lasteaia, saab ta kaasa koolivalmiduskaardi (vt lisa 1) ning kaardi üheks osaks on muusikaliste tegevuste analüüs, mille peaks täitma lasteaia muusikaõpetaja.

Probleem, eesmärk ja uurimisküsimused

Käesoleva uurimistöö **probleem**: miks lasteaia muusikaõpetajad ei pööra piisavalt tähelepanu lapse muusikalisele ettevalmistamisele üleminekul lasteaiast kooli?

Tulenevalt probleemist on magistritöö **eesmärgiks** uurida välja, kuivõrd on muusikaõpetajad teadlikud ja kuidas nad rakendavad muusikaõpetuse mõjuvõimalusi laste koolivalmiduse kujundamisel. Magistritöö autori arvates on teema aktuaalne ning autorile teadaolevalt ei ole samateemalist uurimust Võrumaa lasteaedades varem läbi viidud.

Oma töös otsib autor vastuseid järgmistele **uurimisküsimustele**:

- Millist rolli näeb õpetaja muusikaõpetuse kaasamisel lapse kooliküpsuse kujundamisse?
- Milliseid oskusi peavad õpetajad lapse muusikalise arengu juures oluliseks ja kuidas neid kujundatakse?
- Milliseid muusikalisi tegevusi peetakse prioriteetseteks ja miks?
- Milliseid meetodeid enamasti õppeprotsessis rakendatakse?
- Kui teadlikult suhtutakse koolivalmiduskaardi täitmisse muusikaõpetuse kontekstis?

Magistritöö koosneb sissejuhatusest, teoreetilisest ja uurimuslikust osast, kokkuvõttest, kasutatud kirjandusest ja lisadest.

Magistritöö esimeses peatükis antakse ülevaade teoreetilistest seisukohtadest, koolieelse lasteasutuse kasvatustegevuste eesmärkidest, meetoditest ja ülesannetest ning võrreldakse koolieelse lasteasutuse ja esimese kooliastme õppekavasid.

Teises peatükis käsitletakse uurimuse metoodikat, analüüsitakse muusikaõpetajate seas läbi viidud küsitluse tulemusi, käsitledes õpetajate arvamusi ja hinnanguid lasteaia lapse muusikalise ettevalmistamise kohta.

Kokkuvõttes osas tuuakse välja uurimisküsimustest lähtuvad tulemused ning suhestatakse neid teoreetilise osa põhimõtetega.

1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1. Muusikaõpetus koolieelses lasteasutuses

Eestimaal tegutsevate lasteaedade algaastatel (1905) oli rõhk sotsiaalsel hoolitsusel ning tegevused põhinesid kasvataja individuaalsel tõekspidamisel. 1910. aastal võeti tööle esimene kvalifitseeritud lasteaednik. Sellest ajast on teada, et mängude ja tegevuste saateks oli laul, „ühise tegevuse tunni“ sisuks oli liikumismäng. Kasvatuse eetilist osa püüti esile tõsta just muusika kaudu (Kiilu, 2010).

Esimene teadaolev rahvuslik, eestikeelne ja –meelne lasteaed Võrumaal loodi 1917. aastal. Esialgu kuulus lasteaed Võru naisseltsile, kuid kaks aastat hiljem anti see üle Võru linnale (Must, 2007).

Lasteaeda tülles seisab lapsel ees päris keeruline ülesanne. Ta peab kohanema uue keskkonnaga, tulema toime uute suhetega nii kaaslaste kui õpetajate osas.

Eesti kuulub nende väheste riikide hulka, kus muusikaharidust saadakse esimesest lasteaiapäevast alates professionaalsetelt muusikaõpetajatelt. Muusikapedagoogide väitel arenevad muusikalised võimed eriti jõudsalt just enne kooliiga (M. Vikat, R. Päts, M. Pullerits, M. Muldma, K. Kiilu).

„Lasteaial on lapse üldise ja muusikalise arengu seisukohalt täita olulisim roll: luua alus, millele rajatakse edaspidine huvi ja armastus muusika vastu; kujundada lapse muusikalist maitset ning toetada soovi ja julgust ennast loovalt muusikaliselt väljendada“ (Muldma, 2008).

Pätsi sõnul on muusikaõpetus läbi aegade olnud üks vanimatest kooli ja lasteaia õppeainetest. „Oma töösse loominguliselt suhtuv õpetaja tugineb sellises tegevuses lapse loomulikele muusikalistele eeldustele ja endastmõistetavalt ka lapse muusikalise maailma tundmisele, sest see avab juurdepääsu lapse fantaasiamailma. Lapse fantaasia säilitamine ja elustamine peabki kujunema õpetaja esmaülesandeks. Sellesse ikka kuulub ka muusika algelementide tundmaõppimine“ (Päts, 2010).

Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on nii hariduse andmine kui ka lapse isiksuse arendamine ning tema suunamine ühiskonna kultuuri juurde. Eesmärk saab täidetud juhul, kui õpetaja ja laps on koostöövalmis ja nende tegevus on kooskõlastatud. Õpetamine ja õppimine on omavahel väga tihedalt seotud. Mitte ainult õpetaja ei mõjuta ja suuna last, vaid tark õpetaja laseb ka lapsel ennast suunata. Kui õpetaja suunab last kõiges ja teeb ära ka selle, millega laps ise oleks hakkama saanud, siis sellise õpetaja tegevus pärsib isetegevust ja pidurdab lapse arengut (Liimets, 2001).

Lasteaias toimub õppimine läbi mänguliste elementide: lauldakse, tantsitakse, mängitakse rütmipillidel. Kõike seda läbi mängu tehes areneb laps üldiselt, kehaliselt, vaimselt ja ka muusikaliselt. Sellesse ikka kuulub helilaadi tajumine, harmoonia ja vormitunde väljakujunemine. Tähtsal kohal on üldise muusikalise elamuse saamine, olgu see laulmise, muusika kuulamise või pillimängu näol (Päts, 2010).

Õpetajatöös otsitakse pidevalt uusi meetodeid, mis oleksid lapsele nii põnevad kui ka õpetlikud. Ei ole olemas õppemeetodit, mis toimiks igas olukorras. Konkreetset meetodit tuleb vaadelda seoses seatud õppeeesmärkidega. Erinevate meetodite tõhusus igapäevatoos sõltub konkreetsest olukorrast, õppijatest ja paljudest muudest asjaoludest (Liimets, 2001).

Õpetaja peab olema see inimene, kes leiab õiged viisid ja võimalused, kuidas õppija jaoks asi arusaadavaks ja lihtsaks teha. Kui ühele lapsele sobib laulu õppimine klaveri saatel, siis teisele sobib ainult häälega õpetamisviis. Erinevaid inimtüüpe arvestades on oluline kõikide lasteni jõudmiseks kasutada õppetöös erinevaid meetodeid ja neid varieerida (Päts, 1975).

Kui väita, et õpetamine ja kasvatamine ei ole omavahel seotud, kui õpetamisel puudub kasvatuslik iseloom, siis järelikult ei püstita õpetaja tundi andes kasvatusülesandeid või on unustanud, et õpetus lasteaias ei tohiks lahus olla õpetusest, mida laps muul ajal saab. Siinkohal peaks jälgima, et kasvatamine ei piirduks ainult õppeprotsessidega. Nii õpetust kui ka kasvatust tuleks alustada eesmärgi püstitamisest (Liimets, 2001).

Kuuendat eluaastat ehk koolieelset perioodi määratletakse kui sensitiivset aega, mil laps hakkab intuiitiivselt tabama täpseid helikõrgusi. Lihtsad meloodiamotiivid jäävad lapse mällu kuuldekujutlustena püsima. Läbi muusika kuuldelise külje kujunevad muusikaline mõtlemine ja mälu. Eelkooliealisel lapsel moodustavad rütm ja meloodia lahutamatu terviku, kuid kooliealine laps suudab muusikas rütmi meloodiast lahutada (Pullerits, 2005).

1.1.1. Muusikaline kasvatus lasteaia lapse koolivalmiduse kontekstis

Koolivalmidust hakati uurima juba 20. sajandi alguses Prantsusmaal ja Saksamaal. Meil, Eesti Vabariigis hakati koolivalmiduse küsimustega tegelema 20.sajandi 60. aastatel ning uurijaks oli akadeemik H.Liimets. Koolivalmidust on uuritud lapse kognitiivsest arengust lähtuvalt ja psühholoogilise tervise aspektist (Härm, 2001).

Eesti Entsüklopeedia seletab koolivalmiduse mõistet järgmiselt:

KOOLIVALMIDUS-*kooliküpsus*, lapse individuaalsed vaimsed, sotsiaalsed ja kehalised eeldused, mis võimaldavad tal koolitööga toime tulla. Need eeldused olenevad nii pärilikest kui ka sotsiaalse keskkonna teguritest (EE, 1990).

Koolieelikuiga iseloomustab liikumisvajadus, tahe ümbritsevat maailma tundma õppida. See on iga, mil mängu tuleb ümbruskonna tugev mõju. Olulise jälje jätavad kodu ja lasteaed (Päts, 2010).

Muusikalisel kasvatusel on väga oluline roll. Ta aitab kaasa lapse loovuse, empaatiatunde, mälu ja tahteomaduste arendamisele, samuti fantaasia ja vaimsete võimete arendamisele. Paljud pedagoogika- ja psühholoogiateadlased on tõestanud, et muusikaõpetus aitab kaasa lapse igakülgsele arengule ning muusikaliselt enam arenenud lapsed on võimekamad ja edukamad ka paljudes muudes tegevustes (Muldma, 2007).

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on kirjas, et kooli minev laps oskab:

- orienteeruda tuttavates muusikapalades
- määrata tundmatu teose karakterit
- eristada instrumentaal-ja vokaalmuusikat
- esitada ilmekalt ja loomuliku häälega õpitud laule
- tantsida hea rütm tundega ja luua uusi tantsuvariante

Õpetaja peaks suutma lapsi innustada ja kujundama neis positiivseid hoiakuid muusika suhtes.

Laulmine ja musitseerimine on last arendav tegevus. Muusikaõpetuses on kesksel, olulisel kohal laulmine, mis on lapsele kõige lähedasem musitseerimise vorm. Lauldes arenevad rütm tunne, muusikaline mälu. Kui laulda üksinda, areneb julgus, kuid koos laulmine arendab jälle koostööd ja üksteisega arvestamist.

Laululise tegevusega väljendab ja avab laps oma sisemaailma. Selle tegevusega areneb laulmisoskus ja lauldes erinevate maade ning rahvaste muusikat, õpib laps tundma ka teiste maade kultuuri. Hää on tema esimene muusikainstrument. Seega on õpetajal suur vastutus selle instrumendiga õigesti ümber käia, sest see on õrn ja habras ning täielikult välja arenemata (Muldma & Kiilu, 2009; Pullerits, 2005).

Olles tutvunud erinevate uuringute tulemustega, on teadlastel üks seisukoht: muusika, täpsemalt laulmine, on suuresti kaasa aidanud väikelapse kõne arengule.

Muusikalis-rütmiline liikumine on laulmise kõrval teiseks peamiseks muusika kasutamise viisiks.

Muusika väljendamine rütmilise liikumise kaudu kutsub lapses esile kehalise liikumise ja liigutused. Algselt on need ebakorrapärased, kuid lapse arenedes hakkavad järgima muusika meetrumit ja rütmi. Tulemused on paremad, kui tegevusega alustatakse juba varases eas. Lisaks meetrumile saab keha kaudu väljendada ka erinevaid temposid, dünaamikat, helikõrgusi, meloodia liikumist, kõlapikkusi ning muusika karakterit. Rütmiline liikumine on otseselt seotud rütmitajuga ning selle arendamisega (Pullerits, 2005).

Muusikalis-rütmilise liikumise all vaadeldakse liikumismänge, mis omavad positiivset mõju lapse sotsiaalsele oskusele ja kollektiivsustunde loomisele. Muusikalised mängud aitavad lapsel üle saada hirmust teiste lastega suhtlemisel (Kiilu, 2010).

Muusika järgi liikumine aitab lapsel mõista muusika sisu ning äratab huvi ja armastust muusika vastu. Liikumine on loomulik eneseväljendusviis. See tegevus arendab lapses muusikalisi ja üldisi võimeid. Muusika järgi liikumisega tabab ta muusika iseloomu ja samas arendab eneseväljenduoskust, fantaasiat ja rütmitaju. Muusika ja liikumise ühendamise loob lapsekeskse õpetamise (Muldma, Kiilu, 2009).

Muusika kuulamine laiendab laste teadmist ümbritsevast maailmast, kultuurist ja muusikakultuurist. Selle tegevusega kujundatakse lapse esteetilist maitset (Kiilu, 2010).

Selle õppetegevuse eesmärgiks on muusikateost tundma õppida. Pala kuulamisele järgneb kindlasti vestlus muusikast saadud tunnetest, see omakorda arendab lapse sõnavara ja eneseväljenduoskust. Veel arendab muusika kuulamine tähelepanu koondamise võimet ning kannatlikkust kuulata muusikapala lõpuni. Muusikapala korduv kuulamine süvendab saadud muljeid, kinnistab saadud teadmisi ning rikastab emotsionaalset ja intellektuaalset sfääri. Lapsele tuleb kuulamiseks pakkuda ka erinevat, järjest keerulisemat repertuaari (Muldma, Kiilu, 2009).

Pillimäng on tegevus, mis mitmekesistab kõiki muusikalisi tegevusi. Pillimäng juhib tähelepanu muusikalistele väljendusvahenditele nagu pulsitunnetus, rütmitaju ning meetrum. Arenevad muusikalised võimed, milleks on kuulamisoskus, ansamblitunnetus, koordineerimine, peenmotoorika, tämbiline ja dünaamiline kuulmine. Lisaks muusikalistele võimetele arenevad pillimänguga ka sotsiaalsed võimed, milleks on suhtlemisoskus, koostöövalmidus, sihikindlus ja eneseväljendus. (Muldma, Kiilu, 2009).

Kõiki eelpool nimetatud tegevusi tehes peab esiplaanil olema ea- ja jõukohasus. (Muldma & Kiilu, 2009; Päts 1975).

Eelpool nimetatud tegevuste juures ei tohiks lapsele anda halvustavat hinnangut tema muusikaliste võimete ja oskuste kohta, sest sellisel juhul pärsitakse tema huvi edaspidise musitseerimise vastu. Lapse püüdlusi muusikalise eneseväljenduse juures tuleb toetada. Lapsi tuleb julgustada ise looma, väljendama oma mõtteid muusika kohta nii sõnaliselt kui joonistades-värvides ning pöörata nende tähelepanu ka teiste kuulamisele (Pullerits, 2005).

Tähtsustades muusikaliste tegevuste rolli lapse arengus, võib toetuda Jaan Rossile. Meie kultuuris on välja kujunenud kaks suurt ning peamiselt teineteisest sõltumatut tegevust helide kasutamisel. Need on kõne ja muusika. Kui kõne on osa keelest, siis muusika ülesanded kultuuris pole esmapilgul nii selged kui kõne puhul. Maailmas pole teada ühtki kultuuri, kus muusikat ei tuntaks ja ei harrastataks. On selge, et inimesed vajavad muusikat. Kui nende käest küsida, miks nad seda vajavad, ei oska nad esimese hooga vastata (Ross, 2007).

1.1.2. Koolivalmiduskaardi rõhuasetused

Koolivalmiduskaardid võeti kasutusele 2011. aastast ja need antakse välja lasteasutuse õppekava läbinud lapsele (vt lisa 1). Lapsevanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust (koolieelse lasteasutuse seadus §16 lõige 5) (Peterson, 2011).

Koolivalmiduse kui mõiste üle on palju arutletud. Sellest, kuidas sõna koolivalmidus defineeritakse, sõltub omakorda, kuidas seda hinnatakse ja mida teha lastega, kes ei ole kehtivate näitajate alusel kooliks valmis. Kõik taandub lõpuks sinna, kuivõrd paindlik on kool laste erinevuste arvestamisel. Üleminek kooli peaks lapsele olema võimalikult sujuv ja selle saavad lapsele tagada üksnes täiskasvanud (Härm, 2001).

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on kirjas koolimineva lapse eeldatavad üldoskused, mis on aluseks lapse koolivalmiduse hindamisel. See on eelkõige oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks. Lapse arengu hindamine on õpetajate igapäevane toiming, seda nii vabamängudes kui ka õpetaja poolt suunatud tegevustes.

Arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut, toimetulekut ja kindlasti positiivset hoiakut ja huvi. Koolivalmidus on protsess, mis algab koolieelsel perioodil ja jätkub katkematult kooli esimestel õppeaastatel.

1. klassi õpetajal tuleb palju vaeva näha, et õppida lapsi tundma ja selleks antakse lasteaiast kaasa korrektselt täidetud ja lapse arengutaset iseloomustav koolivalmiduskaart, mis peaks õpetajat lapse tundma õppimisel aitama. Koolivalmiduskaardi esitab lapsevanem kooli (Peterson, 2011).

Koolivalmiduskaardi peamine rõhuasetus põhineb lapse individuaalsuse arvestamisel ja toetamisel. Kaardil kirjeldatakse lapse arengut, väärtustatakse saavutatut ning tunnustatakse lapse toimetulekut. Samuti on kaardil kirjeldatud lapse arengu tulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Väga oluline on koostöö lastevanemate, lasteaedade ja koolide vahel. Koostöös sünnib teadmine, milliseid kooliks vajalikke oskusi on vaja tähtsustada ja arendada (Peterson, 2011).

„Koolivalmiduskaardis kajastuvad lapsega tegeleva rühmameeskonna ja erialaspetsialistide koostatud lapse hetketaseme kirjeldused, mis annavad täpsema ülevaate arengu- ja ainevaldkondadest ning õpioskustest“ (Rajamäe jt, 2011).

Lastega tegelevad lisaks rühma õpetajale ja õpetaja abile ka erispetsialistid (eripedagoog, logopeed jne) ning liikumisõpetaja, muusikaõpetaja ja võimalusel ujumisõpetaja. Meeskonnatööd koordineerib tugiteenuste koordinaator ning vähemalt kaks korda aastas analüüsitakse kõikide laste arengu dünaamikat (Rajamäe jt, 2011).

Koolivalmiduskaart on abiks klassiõpetajale, kes edaspidi arvestab lapse varasemaid kogemusi ja toetab sellega lapse individuaalset arengut. Kui lapsele kulgeb koolimineku sujuvana, saab ta hakkama kõige olulisega, tal säilib õpimotivatsioon ja positiivsus (Talts jt, 2005; Peterson, 2011).

1.2. Koolieelse lasteasutuse ja esimese klassi ainekavade võrdlus

Muusikaõpetus lasteaias ja esimeses kooliastmes on riiklikul tasandil paika pandud vastava lasteasutuse riikliku õppekavaga. Õppekavast lähtuvalt on koostatud ka ainekavad.

Alates 1999. aastast saab rääkida alushariduse õppekavast, enne seda nimetati sellist dokumenti programmiks. Õppekava on dokument, mis sisaldab lahtikirjutatuna sihte, eesmärgi, õpetamisviise, õpitulemusi, hindamist. Õpetajad käsitlevad õppekava dokumendina, mis sätestab ainelooendi, teemad, tunnijaotuse, õppesisu. Hilda Tabla, (1902-1967) maailmakuulus eesti päritolu haridusteadlane, üks õppekavateooria rajajaid, on öelnud: *Iga ettevõtmine, mis on nii keerukas nagu õppekava loomine, vajab mingeid aluspõhimõtteid ja arusaamu* (Jürimäe & Treier, 2008).

Kui rääkida õppekavast selle mõiste laiemas tähenduses, saab eristada õppekavu kui plaane, õppekavade kasutamist kui protsessi ja õppekavade põhjal saavutatud tulemusi (Jürimäe & Treier, 2008).

Alushariduse õppekava järgi on töö põhieesmärgiks laste kooliks ettevalmistamine ja kindlaksmääratud tulemuste saavutamine.

Võrreldes koolieelse lasteasutuse riiklikku õppekava esimese kooliastme õppekavaga, eeldame, et lasteaias muusikaõpetuse õppekavas kirja pandu peaks sujuvalt ehk peaaegu üks- üheselt üle minema esimese klassi muusikaõpetuse õppekavasse.

Tabel 1. Koolieelse lasteasutuse ja esimese klassi muusikaõpetuse tundide eesmärgid

Koolieelne lasteasutus	1. klass
<p>Laps</p> <p>1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest,</p> <p>2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale,</p> <p>3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu,</p> <p>4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.</p>	<p>Õpilane</p> <p>1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes,</p> <p>2) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust,</p> <p>3) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga nii üksi kui rühmas,</p> <p>4) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes,</p> <p>5) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid,</p> <p>6) väärtustab enese ja teiste loomingut;</p>

Tabelis 1 on ära toodud koolieelse lasteasutuse ja 1. klassi muusikaõpetuse tundide eesmärgid. Neid võrreldes võime öelda, et lasteaias õppekavas pööratakse tähelepanu eelkõige positiivsuse tekitamisele, keskendumisele ja suutlikkusele ennast muusikaliselt väljendada. Esimese klassi muusikaõpetuse eesmärgiks on õpilaste muusikalise arengu toetamine.

Tabel 2. Koolieelse lasteasutuse ja esimese klassi muusikaõpetuse tundide sisu ja tegevused

Koolieelne lasteasutus	1. klass
1) laulmine, 2) muusika kuulamine, 3) muusikalis-rütmiline liikumine, 4) pillimäng.	1) laulmine, 2) pillimäng, 3) muusikaline liikumine, 4) omalooming, 5) muusikaline kuulamine ja muusikalugu, 6) muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad, 7) õppekäigud.

Tabelis 2 saame lugeda, et koolieelse lasteasutuse muusikaõpetuse tundide sisu ja tegevused on jaotatud nelja rühma, seevastu 1. klassis on sisu ja tegevusi välja toodud juba seitse. Mõlemas on esimesel kohal laulmine, kuid edasiste tegevuste tähtsustamise järjekord on muutunud. Võrreldes lasteaia õppekavaga on esimese klassi õppekavasse juurde tulnud omalooming, muusikaline kirjaoskus ja oskussõnad, muusikalugu ning õppekäigud. Lasteaia tegevustes ei ole eraldi välja toodud omaloomingut, kuid teatavasti nimetatud tegevus tundides toimub.

Tabel 3. Koolieelse lasteasutuse ja esimese klassi muusikaõpetuse tundide õppe- ja kasvatustegevused

Koolieelne lasteasutus	1. klass
<p>1) esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus,</p> <p>2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid,</p> <p>3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele,</p> <p>4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu <i>Keel ja kõne</i>, <i>Kunst</i> jne; muusika on igapäevaelu osa nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul,</p> <p>5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud,</p> <p>6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.</p>	<p>1) kõikide õpilaste võimalikult suur kaasamine muusikalistesse tegevustesse,</p> <p>2) õpilaste vokaalsete võimete arvestamine ja arendamine individuaalselt ja ka rühmas laulmisel,</p> <p>3) õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse koondhindamisel õppetegevuse osana,</p> <p>4) muusikalise arengu igakülgne toetamine ja loovuse arendamine läbi muusikaliste tegevuste,</p> <p>5) tegevused individuaalse, paaris- ja rühmatööna; loovtöö; vestlus ja arutelu.</p>

Tabelis 3 on õppekavadest välja toodud koolieelse lasteasutuse ja 1. kl muusikaõpetuse tundide õppe- ja kasvatustegevused. Neid võrreldes näeme, et mõlemas on kirjas muusikaline aktiivne tegevus, kus tähtsustatakse individuaalset lähenemist. Oluliseks peetakse võimete ja loovuse arendamist. Eelkoolieelses õppekavas on kasvatustegevuses

tähtsal kohal lõiming, mida esimeses kooliastmes ei ole välja toodud, kuigi igapäevases koolielus pööratakse sellele tähelepanu. Seevastu on esimeses kooliastmes rõhutatud osalemist koorilaulus ja erinevatel konkurssidel.

Lasteaias on pandud õppe- ja kasvatustegevustes suurem rõhk sotsiaalsele arengule, koolis seevastu pööratakse suuremat tähelepanu ainealasele arengule.

Tabel 4. Koolieelse lasteasutuse ja esimese klassi muusikaõpetuse tundide tulemused

Koolieelne lasteasutus	1. klass
<p>Laps</p> <p>1) laulab ilmekalt loomuliku hääle ja vaba hingamisega,</p> <p>2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi,</p> <p>3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada,</p> <p>4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu,</p> <p>5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille,</p> <p>6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge,</p> <p>7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis,</p> <p>8) liigub vastavalt muusika meeleolule,</p> <p>9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.</p>	<p>Õpilane</p> <p>1) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris; laulab rahvalaulu, mõistab laulupeo tähendust,</p> <p>2) laulab meloodiat käemärkide ja astmetrepi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid),</p> <p>3) rakendab pillimängu kaasmängudes,</p> <p>4) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (laulmine, pillimäng jne),</p> <p>5) huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli</p>

Tabelis 4 on välja toodud nii koolieelse lasteasutuse kui ka 1. kl muusikaõpetuse tundide tulemused ainekavast lähtuvalt. Mõlematel on oluliseks tulemuseks osata laulda loomuliku ja ilmeke häälega nii kõigiga koos kui üksi. Oluliseks peetakse ka kuulamisoskust ja pillimänguoskust. Eelkooliealiste laste puhul on oluliseks tulemuseks ka rütmiline liikumine, mida esimese kooliastme tulemuste seas kirjas ei ole. Kooli õppekavas tulevad juurde ainealased nõudmised nagu käemärgid, relatiivne helikõrgus ja astmetrepp.

E. Nugise magistritööst *Mäng muusikas* võis lugeda, et esimese kooliastme õppekava mahukuse ja ruumikitsikuse tõttu jääb mänguliste elementide kasutamine õppetundides väheseks. Kooli peetakse tavapäraselt kitsalt õppimise kohaks ning mänguliste tegevustega seda väga ei seostata. Nimetatud väited viitavad sellele, et üleminek lasteaiast kooli ei ole piisavalt sujuv.

2. UURIMUSLIK OSA

2.1. Uurimuse eesmärk ja uurimismeetod

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on kaardistada kooliminevate laste muusikaline ettevalmistus ja muusikaõpetajate rahulolu Võrumaa lasteaedade muusikaõpetajate arvamuste põhjal.

Uurimuse läbiviimisel kasutati kombineerituna nii kvantitatiivset kui kvalitatiivset uurimismeetodit. Uurimisandmete kogumisel rakendati anketeerimist (vt lisa 2). Valimi moodustamisel on üheks kriteeriumiks lasteaia juhi ja muusikaõpetaja nõusolek. Uuritavateks on 19 Võrumaa lasteaia muusikaõpetajad. Kuna uuringus osalevaid lasteaedu on ainult 19, siis oli väga oluline, et täidetud küsimustiku tagastaksid kõik muusikaõpetajad.

Valiidsuse tagamiseks on ankeedi küsimused kahte tüüpi – otse- ja valikvastustega ning avatud küsimused. Avatud küsimused võimaldasid teostada kvalitatiivset sisuanalüüsi. Kvalitatiivuuring on uuringu üks vorme, mille eesmärgiks on välja selgitada respondentide arvamused ja suhtumine. Kvantitatiivse uuringu abil saab süstematiseerida/grupeerida kogutud materjali ja andmeid ning esitada analüüsi tulemused jooniste või tabelitena.

Küsimused puudutavad ainekava, õppetöö korraldust, õppematerjale ja -vahendeid, muusikaõpetaja motiveeritust, hariduslikku ettevalmistust ja täiendkoolitusi.

2.2. Valim

Küsitlus viidi läbi Võrumaa lasteaedade muusikaõpetajate hulgas. Ankeedid saadeti laiali kõigile Võrumaa 19 lasteaia muusikaõpetajatele, kes andsid muusikaõpetuse tunde koolieelsetes rühmades. Küsitlusele vastas 19 muusikaõpetajat. Vastanutest 18 olid naissoost ja üks meessoost. Respondentide vanuseline jaotus mahtus vahemikku 26-56, osalejate keskmiseks vanuseks oli 42 aastat.

2.3. Mõõtevahend

Mõõtevahendina kasutati küsitlust (vt lisa 2), mis koosnes 34 küsimusest. Ankeet sisaldas otse- ja valikvastustega küsimusi ning ka avatud küsimusi.

Avatud küsimused andsid vastajale võimaluse väljendada põhjalikumalt oma arvamust, sest ainult valikvastustega küsimuste puhul võivad mõned teemad kajastamata jääda (Hirsjärvi jt, 2005).

S. Hirsjärvi (2005) märgib, et paljud inimesed, sealhulgas ka õpetajad, suhtuvad uurimuslikul eesmärgil koostatud ankeetidesse negatiivselt, sest igasuguseid ankeete ja küsitlusi tuleb koolidesse nii palju, et inimesi on raske veenda uurimuses osalema.

Alustades oma küsitluslehtede laialisaatmist, võtsin ühendust lasteaia muusikaõpetajatega listi kaudu. Tutvustasin ennast, rääkisin oma murest ja alles siis saatsin küsitluslehed. Lehtede tagastamise võimalusi oli vastavalt respondendi soovile mitmeid: meilitsi või posti teel. Arvan, et isiklik pöördumine õpetajate poole tagas väga hea tagastamise protsendi. Heameel on tõdeda, et küsitluse vastused sain kõikide lasteaedade õpetajatelt, kelle poole pöördusin.

- Ankeedi esimese plokki küsimustega (1-5) püüti välja selgitada vastajate üldtausta.
- Järgmise plokki küsimused (6-10 ja 14) olid muusikaõpetuse tundide kohta.
- Milliseid oskusi peavad õpetajad lapse muusikalise arengu juures oluliseks ja milliseid meetodeid enamasti rakendatakse õppeprotsessis - sai teada järgmiste küsimuste plokki abil – 11- 13, 15- 21, 24- 26.
- Kui teadlikult suhtutakse koolivalmiduskaardi täitmisel muusikaõpetuse kontekstis üleminekul esimesse klassi - sai teada küsimustest 28, 29 ja 30.
- Mis suunalised on õpetajate läbitud täiendkoolitused kolme viimase aasta jooksul ja mida saadi nendelt koolitustelt teada lapse muusikaalasest ettevalmistusest koolis - sai teada küsimuste 31 ja 32 kaudu.

- Õpetajate rahulolu kohta sai teada järgmistest küsimustest – 22 ja 23, 27, ning, 33 ja 34.

2.4. Uurimuse läbiviimise protseduur

Andmed koguti ja analüüsiti kolme etapi kaupa.

7. juunil 2013. aastal kohtusin Võrumaa lasteaedade direktoritega, kus tutvustasin neile oma magistr töö teemat. Palusin eelolevaks aastaks koostööd lasteaedadega. Kohal viibinud direktorid olid sellest koostööst huvitatud.

I etapp (september 2013- veebruar 2014) - tutvumine teemakohase teaduskirjandusega ning selle baasil uurimustöö teoreetilise materjali kogumine, küsimustiku koostamine.

II etapp (märts- 2014)- andmete kogumine küsitluse teel.

III etapp (aprill- mai 2014)- küsitluse andmete interpreteerimine, järelduste tegemine, uurimistulemuste põhjal kirjaliku magistr töö vormistamine.

2.5. Küsitluste analüüs

2.5.1. Õpetajate üldandmed

Uurimuse respondentideks olid 19 Võrumaa lasteaia muusikaõpetajad. Taustaküsimustega 1-5 selgitati välja vastanute vanus, sugu, muusikaline haridus ja tööstaaž. Uuritavatest vähemuse ehk 3 muusikaõpetajat oli vanuses 26-35, 5 muusikaõpetajat on 36-45- aastased, see teeb $\frac{1}{4}$ vastanutest, kaheksa vastanut ehk peaaegu pooled olid vanuses 46-55 aastat ja kolm muusikaõpetajat üle 56 aasta. Kõige sagedasem vanus vastanute hulgas on 46-55

aastat. Soolisuse järgi on Võrumaa 19 lasteaias 18 naissoost ja 1 meessoost muusikaõpetaja. Muusikalise haridustaseme järgi töötab Võrumaa lasteaedades üle poole ehk 12 kõrgharidusega õpetajat, peaaegu $\frac{1}{4}$ vastanutest ehk 4 õpetajat olid kesk-eri haridusega, 2 keskharidusega õpetajat ja 1 lasteaia muusikaõpetaja oli kõrgharidusega (magister).

Muusikalise hariduse järgi jaotusid vastanud muusikaõpetajad järgmiselt: veidi üle kolmandiku ehk 7 muusikaõpetajat on lõpetanud Tartu Ülikooli Õpetajate Seminari/Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, peaaegu kolmandik ehk 6 õpetajat on lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Seminari/Tallinna Pedagoogilise Instituudi, 2 õpetajat on lõpetanud G. Otsa/H. Elleri nimelise muusikakooli, sama palju õpetajaid on lastemuusikakooli ning Tartu Õpetajate Seminari haridusega. Lisaks muusikalise hariduse omandamisele on uuritavad õpetajad lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledži, Tartu Ülikooli muu eriala.

Tööstaaži järgi

Tabel 5. Respondentide jaotus tööstaaži järgi

Töötatud aastad	alla 5 aasta	6-10 a	11-15a	16-20a	21-25a	26-30a	üle 30a
Õpetajate vastused	++++	++++	+++	+++	++		+++

Tabelist 5 võime näha, et küsimustikule vastanud muusikaõpetajate valim jaotus järgmiselt: 19st vastanust peaaegu pooled on töötanud kuni kümme aastat.

11-25 aastat töötanud õpetajad moodustava samuti peaaegu poole vastanutest ning üle 30 aasta on töötanud vaid kolm õpetajat.

Autori arvates on noori õpetajaid päris palju, neil võib puududa kogemus ja teadlikkus kooliks ette valmistamise suhtes. Samas koolivalmiduskaardiga peaksid nemad eriti hästi kursis olema, sest 2011. aastal kasutusele võetud kaart on koolieelses asutuses suhteliselt uus dokument.

Lasteaedade muusikaõpetuse tunni kohta selgus, et 19st õpetajast kaks kolmandikku ehk 12 õpetajat töötavad maalasteaias ja 5 ehk peaaegu üks neljandik nendest töötab linnalasteaias, 2 õpetajat töötavad nii linna- kui ka maalasteaias. Võrumaal on maalasteaedu üle poole rohkem kui linnalasteaedu. Lasteaedades töötavatest õpetajatest vaid kaks teavad, mida tähendab töötada nii maa- kui linnalasteaias.

11 lasteaias (üle poolte), peamiselt maalasteaedades, olid liitrühmad. Tavarühmi oli 6 ja need olid linnalasteaedades. Ainult kahes lasteaias olid nii liit-kui tavarühmad.

Kuna liitrühmi on Võrumaa lasteaedades väga palju, siis autori arvates on nendes rühmades koolivalmidusega tegelemine peaaegu, et võimatu. Nii suur liitrühmade arv muudab õpetajate töö koolivalmiduse taseme kindlustamisel raskeks ja seab selle efektiivsuse kahtluse alla.

Enamuses uuritavatest lasteaedades (seitsmeteistkümnes) oli kaks muusikatundi nädalas. Kolmel korral oli märgitud, et vajadusel saavad õpetajad tunde juurde. Kahes lasteaias oli 3 tundi nädalas (1 maa-, 1 linnalasteaed). Ühes maalasteaias oli lisaks kahele rühmatunnile nädalas veel üks tund individuaalseks tööks või ürituste ettevalmistamiseks.

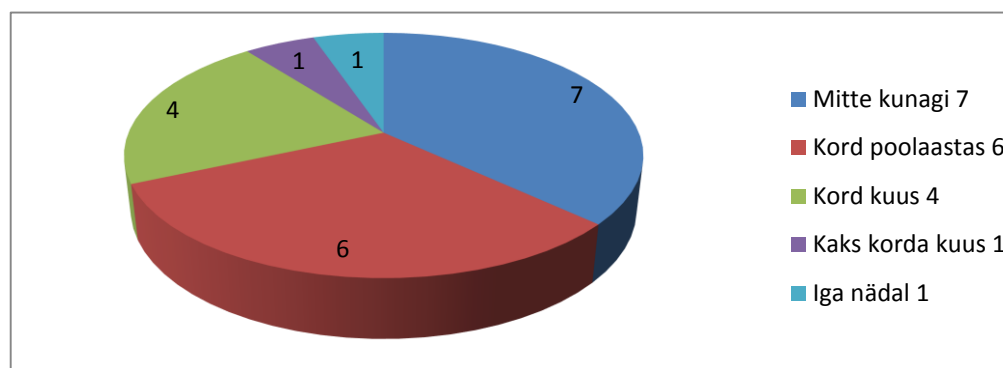
Enamuses lasteaedades toimub kaks muusikatundi nädalas, mis on ette nähtud ka riiklikus õppekavas. Heameel on tõdeda, et lasteaedade töökavad on paljudes kohtades paindlikud ja vajadusel antakse muusikatunde juurde.

Muusikatunni pikkuse kohta olid uuritavate vastused üpris erinevad. Peaaegu pooled vastanutest olid märkinud, et ühe tunni pikkus on 30 min. Üks kolmandik nimetasid tunni pikkuseks 35 min, kolme õpetaja tunnid kestavad 40 min ja mõnede õpetajate tunnid kestavad 45 ja 25 minutit.

Kui koolis on ühe tunni pikkuseks 45 min, siis eeldatavasti lasteaias muusikaõpetuse tund võiks olla lühem. Õpetajate vastustest tuli välja, et enamused teeb oma tunni lühema kui 45 minutit. Veel oli märgitud, et neil on lubatud tunni pikkust muuta vastavalt vajadusele või laste aktiivsus-/ väsimusastmele. Kui tegu on liitrühmaga, siis ongi laste väsimusaste erinev. Väiksemad väsivad kiiremini, kuid suurematega võiks tundi pikemalt teha.

Küsimusele: „*Kuivõrd arvestad oma tunni ettevalmistamisel rühmaõpetaja poolt käsitletava teemaga?*“ vastasid kõik 19 õpetajat, et teevad seda *alati* või *sageli*. Seda küsimust võib liigitada lõimingute valdkonda. Hea on teada, et kõik vastanutest arvestavad oma tunni ettevalmistamisel rühmaõpetajate poolt käsitletava teemaga. Sellises olukorras on lapsel parem tunni teemas orienteeruda ja seoseid luua. Ka koolis on lõimingud tähtsal kohal. Ühel juhul oli õpetaja märkinud, et on ise ka rühmaõpetaja. Kuus õpetajat vastanutest annavad ka koolis esimesele kooliastmele tunde. Arvan, et sellised õpetajad oskavad oma tundi nii anda, et üleminek lasteaiaruumist koolipinki on lapsele sujuvam.

Teame, et muusikaõpetuse tunni üks olulisem tegevus on laulmine. Tähtis on repertuaari ea- ja jõukohane valik ning esitatud küsimusega taheti teada, *kuivõrd* kasutavad lasteaias õpetajad laulude valikul just I klassi muusikaõpikust võetud laule ning kas see aitab arendada kooliküpsust.

Joonis 1. Esimese klassi õpikus olevate laulude kasutamise sagedus

Jooniselt 1 näeme, et esimese klassi muusikaõpetuse õpikus olevate laulude kasutamises olid õpetajad enamasti arvamusel, et see pole oluline. Kuus õpetajat ehk üks kolmandik vastanutest ei tee seda kunagi, üks neljandik teeb seda kord poolaastas. Oluliselt vähemuses oli õpetajaid, kes kasutavad neid laule kord kuus ja ainult üks õpetaja teeb seda kaks korda kuus ja igal nädalal. Õpetajad ei laula 1. klassi õpiku laule teadlikult, sest nad arvavad, et „*vastasel juhul hakkab lastel koolis igav ning samalaadseid laule on ka mujal laulikutes, miks peaks piirduma ainult klassi laulikutega, sealt laulava nad koolis.*“

Kaks õpetajat pole üldse kursis 1. klassi laulu repertuaariga ja nad ei tunne selle järele ka vajadust. Oli arvatud ka, et „*miks peaks juba lasteaia keerulisi laule laulma.*“

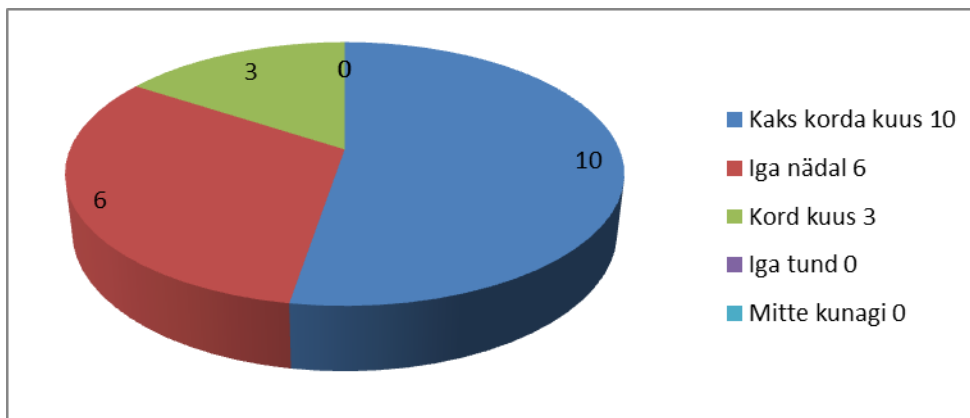
Need õpetajad, kes arvasid, et 1. klassi laule võiks ka juba lasteaia laulda, põhjendasid oma arvamust mitmeti. Kõige rohkem oli põhjenduseks välja toodud, et: „*koolis tekib äratundmisrõõm ja nii saab kontrollida ka teadmisi ja mälu lasteaia õpitu kohta.*“ Oli vastatud, et: „*koolilaulikus on laulud pisut raskemad ja pole paha, kui lapsi juba harjutada mitmesalmiliste lauludega, see arendab mälu.*“ Üks õpetaja oli kirjutanud: „*Kui tunni ettevalmistamine viimasele minutile jääb ja sobivat laulu kusagilt mujalt ei leia, siis võtan 1.kl laulikust, sest olen ka kooli muusikaõpetaja ja lauliku laulud on selged. Kui koolilaulikus on mõni tuntud lastelaul vanavanemate viisivakast, peaks see last saatma hällist hauani.*“

Võrumaa lasteaedades töötavatest muusikaõpetajatest annab 6 õpetajat tundi ka esimeses kooliastmes. Hetkel puudub teadmine, kas just need 6 õpetajat kasutavad lasteaia muusikaõpetuse tunnis ka 1. klassi õpiku lauluvalikut.

Küsimusele „*Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?*“ vastates arvas enamus õpetajatest, et kooliküpsust lauluvalik just 1. klassi laulikust võetuna siiski ei mõjuta.

2.5.2. Oskuste ja meetodite kooskõla õpetaja töös

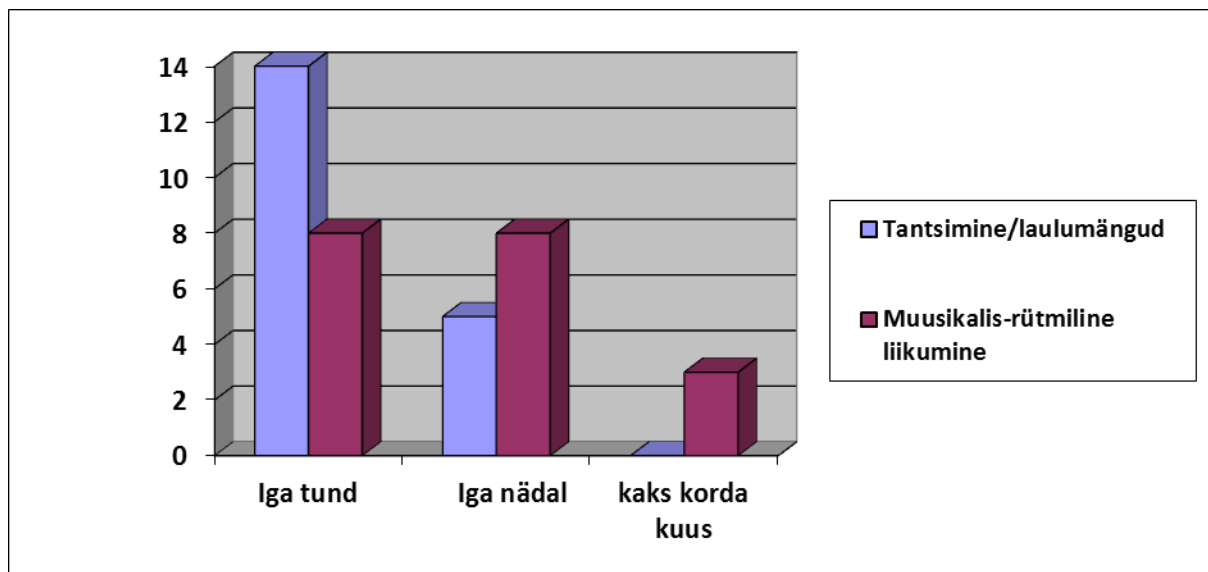
Esimese uurimisküsimuse kaudu sooviti teada saada, milliseid muusikalisi oskusi hindavad muusikaõpetajad enim, milliseid meetodeid nad oma töös kasutavad ja missugune on väljundite tähtsus muusikaõpetuses. Üheks oluliseks tegevuseks muusikaõpetuse tunnis on laulmine. Koos laulmine, laulmine väikeste rühmadena ja laulmine üksinda - need on erinevad meetodid, kuidas laulmisega tegeleda. Ühe küsimusega sooviti teada, kui tihti panevad muusikaõpetajad lapsed üksi laulma.

Joonis 2. Lapse üksinda laulmise sagedus

Jooniselt 2 nähtub, et välja pakutud viiest võimalusest kõige enam märgiti, et üksinda laulavad lapsed umbes kaks korda kuus, teiseks arvati, et üksinda võiks laulda igal nädalal ja kolm õpetajat märkisid, et aitab, kui kord kuus. Igas tunnis ei pane lapsi üksi laulma ükski õpetaja ning selliseid ka ei olnud, kes oleks arvanud, et ei pane kunagi last üksi laulma. Vastustest selgus, et „laps, kes esineb üksinda, peab seda ise tahtma, vägisi kedagi üksinda lavale ei viida.“ Vastajate arvates mõjub üksinda laulmine kooliküpsuse arengule kindlasti hästi. Enamus õpetajatest arvab, et see „arendab esinemisjulgust ja initsiatiivi, mida on vaja ka koolis.“ Üksinda laulmisel kasutatakse enamasti ka mikrofoni, mille käsitlemise oskus tuleb ainult kasuks.

Lasteaia muusikaõpetuse tunnis on omavahel väga tihedalt seotud tantsimine/mängulaulud ja muusikalis- rütmiline liikumine. Küsimusega taheti teada, kui sageli toimuvad nimetatud tegevused lasteaia muusikaõpetuse tundides.

Joonis 3. Liikumisoskusega seotud tegevused

Jooniselt 3 saame välja lugeda, et tantsimist ja laulumänge tehakse tihedamini kui muusikalis-rütmilisi liikumisi. Peaaegu kaks kolmandikku respondentidest teeb igas tunnis tantsimist või laulumänge, seevastu pooled teevad igas tunnis muusikalis/rütmilisi liikumisi. Vastustest selgus, et liikumisülesanded on muusikaõpetuse tunnis väga tähtsad. Ükski vastanutest pole märkinud, et nad muusikaõpetuse tunnis liikumisülesandeid ei tee ning nende tegemist kord kuus peetakse ka liiga väheseks. Vastajate arvamused, miks on liikumine oluline ja kuidas see arendab kooliküpsust, olid populaarsemad vastused järgmised: „Väljendusoskuse õppimine läbi kehatunnetuse on lapsele hea, sest see arendab füüsisist, annab hea koordinatsiooni ja õpetab last sotsialiseerima.“ „Liikumine tunnis teeb selle vaheldusrikkamaks ja lapse loovus areneb.“ „Läbi liikumise saab hästi õpetada erinevaid muusikastiile, tempot, dünaamikat, ruumitunnetust.“

Olles ise esimeses kooliastmes muusikaõpetaja ja vestelnud mõne kolleegiga samast kooliastmest, oleme dilemma ees, et esimeses klassis on liikumisülesandeid oluliselt vähem kui lasteaias. Koolis on takistuseks ruumipuudus ja ajanappus. Seega on selles osas kõige suurem puudujääk sujuval üleminekul lasteaia kooli: lapsed on lasteaia muusikaõpetuse tundides harjunud rohkem liikuma.

Peale laulmise on muusikaõpetuse tunnis olulisel kohal ka pillimäng, milleta ei tohiks mööduda ei lasteaia ega ka kooli muusikaõpetuse tund. Palusin õpetajatel nimetada erinevaid pille, mida lapsed muusikaõpetuse tundides mängivad ja pillide loetelu oli märkimisväärne. Kokku nimetati 26 erinevat pilli, kuhu võib lisada veel isevalmistatud pillide loetelu. Tõsi küll, peamiselt on laste poolt mängitavad pillid siiski rütmipillid. Kõige populaarsemad pillid on triangel, kõlapulgad, tamburiin, marakad ja kastanjetid. Neid pille oli nimetanud enamus õpetajatest. Kui nüüd lahti võtta 1. klassi õpik, siis just neid eelpool nimetatud pille hakkavad õppima ka 1. klassi õpilased. Seega võime järeldada, et pillide osas on lasteaiaõpetajatel tehtud korralik eeltöö. Tore oli lugeda, et tähtsal kohal on ka omavalmistatud pillid, sest teadaolevalt arendab motoorne tegevus omakorda jälle aju tööd. Lisaks rütmipillidele oli kahel korral nimetatud ka viisikannelt, kolmel korral ksülofone ja metallofone. Kooliküpsuse arengule aitab õpetajate arvates pillimänguoskus kindlasti kaasa. Kõige enam märgiti, et *„rütm on kõige alus, rütmid korrastavad laste mõttemaailma. On toeks laste vaimsele ja füüsilisele arengule.“* „Pilli mängides areneb rütmitunne, musitseerimisoskus ja ansamblitunnetus.“ Arvati veel, et *„erinevad rütmipillid vajavad erinevaid mänguvõtteid, seega areneb ka peenmotoorika ja koordineerimine.“* Esimese kooliastme ainekavaga kursis olevad õpetajad arvasid, et *„koolis tulevad õppimisele rütmipillid ja siis on õpilasel jälle veidi lihtsam.“*

Elus vajalikuks oskuseks peetakse kuulamist, oskust kuulata teist inimest, kuulata ja analüüsida muusikapala. Juba lasteaias hakatakse kasvatama haritud kontserdikuulajat.

Üheks oluliseks meetodiks laste juhatamisel muusikale lähemale on muusika kuulamine klassis ja kontsertide külastamine. Mõlemal juhul peaks kokkuvõtte tehtama analüüsi teel. Küsimustega soovisime teada, kui tihti viiakse lapsi kokku muusika kuulamisega: esmalt muusikapala kuulamine ja kuuldu analüüsimine muusikaõpetuse tunnis, siis erinevate kontsertide külastamine, mis samuti peaks lõppema analüüsiga. 19st vastajast pooled tegelesid kuulamisega kaks korda kuus, igal nädalal ja kord kuus tegi seda üks neljandik vastajatest ehk 5 õpetajat. Ainult üks teeb kuulamist harva. Enamus respondente (18 vastajat) arvas, et kuulatud muusikapala analüüsimine on väga oluline ja nad teevad seda iga kuulamise järel. Enim vastanutest külastab kontserte kord poolaastas, üks neljandik

kord aastas, paar korda käidi kontserdil kord kvartalis ja ühel korral ei käi õpetaja üldse lastega kontsertidel.

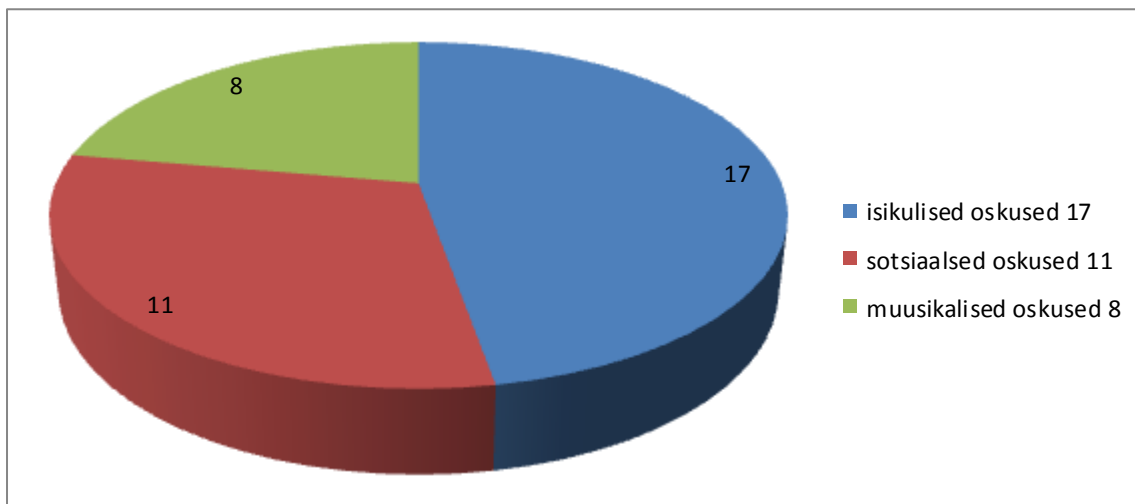
Kas ja kuidas aitab muusika kuulamine kaasa kooliküpsuse arendamisele? Kõige rohkem nimetati, et „*areneb kujutlusvõime, abstraktne mõtlemine ja eneserefleksioon.*“ „*Lasteaias muusika kuulamise õpetus tuleb kasuks oskusele kuulata muusikat kontsertidel.*“ Vastajad arvasid, et hiljem kuuldu analüüsimine „*arendab sõnavara, suulist eneseväljendusoskust ja oskust väljendada oma tundeid.*“ Nimetati ka ära, et „*tänapäeva lapsed on rahutumad, seega peab tähelepanu koondamist ja muusika kuulamist lausa õpetama.*“ Kõik need oskused on koolis väga vajalikud, seega tuleb muusika kuulamine ja analüüsimine kooliküpsuse arendamisel ainult kasuks.

Kontsertide külastamise kohta ütlesid mitmed vastajad, et toredad on majasisesed kontserdid, sest lastega ei pea kaugele minema ja rahalises mõttes on ka odavam. Teised jälle arvasid, et lasteaiast väljas käimine on kindlasti toredam, sest siis näeb laps ka midagi muud. Väga kiideti igakevadisi muusikakooli tutvustavaid kontserte. Küsimusele, kuidas üks kontserdi külastamine arendab kooliküpsust, tuli enim vastuseid käitumise õpetamise ehk siis sotsiaalsete oskuste kohta: „*Oskab vaikselt istuda, esinejat kuulata ja viisakalt käituda.*“ „*Kontserdil käimine avardab silmaringi ja loob aluse muusikalise maitse tekkimisele.*“

Uurimisküsimustega saadi teada, milliseid kooliks vajalikke oskusi saavad lapsed muusikaõpetuse tundidest. Respondentide vastused jagati kolme rühma.

Tabel 6. Muusikaõpetuse tunnist saadud oskused

ISIKULISED, ÜLDOSKUSED	SOTSIAALSED ehk KOMMUNIKATIIVSED	MUUSIKALISED
Esinemisjulgus (6 x)	Teistega arvestamine (5 x)	Pillimäng
Eneseväljendusoskus (6 x)	Suhtlemine	Muusikalised võimed
Iseloomustamisoskus	Sallivus	Huvi äratamine muusika vastu
Fantaasia, loomingulisus	Märka abivajajat	Rütmitunne
Silma ja käe koostöö	Koostöö	Töö häälega
Lugemine, kirjutamine, arvutamine	Püsivus	Ilmekas laulmine
Emotsionaalsus	Iseenda hindamine	Muusika kuulamise oskus
Emakeele sõnavara	Sõbralikkus	Tantsu-mänguoskus
Keskendumine	Positiivsus	
Orienteerumine ruumis	Viisakus	
Töotahe	Distsipliin	
Uued teadmised		
Meelte arendamine		
Keha valitsemine		
Töövahendite kasutamine		
Mälu arendamine		
Hakkama saamine		

Joonis 4. Lasteaia muusikaõpetuse tundidest saadud oskused

Jooniselt 4 ja tabelist 6 nähtu põhjal saab teha järelduse, et lasteaia muusikaõpetuse tunnid arendavad lapses eelkõige isikulisi oskusi, seejärel sotsiaalseid oskusi ja alles kolmandana muusikalisi oskusi. Kõige tugevamad ja vajalikumad on isikulised ehk üldoskused.

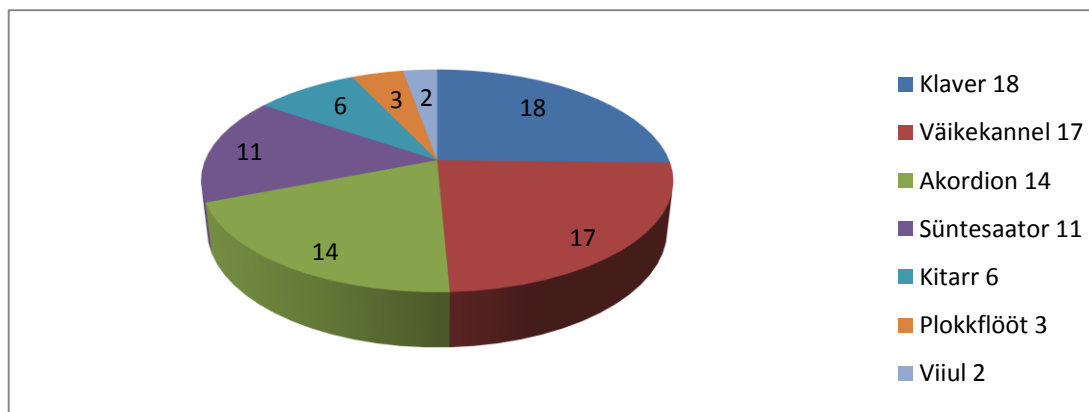
Tabelit vaadates järeldame, et muusikaõpetuse tunnis tehtuga areneb lapse, keskendumisvõime, arenevad meeled, täieneb emakeele sõnavara. Läbi muusika kuuldelise külje kujunevad ja arenevad lapsel mõtlemine ja mälu.

Lausa kuuel korral on ära märgitud esinemisjulguse ja eneseväljendamisoskuse arendamine. Järelikult muusikaõpetus on oluline aine mis aitab kaasa koolivalmidusele.

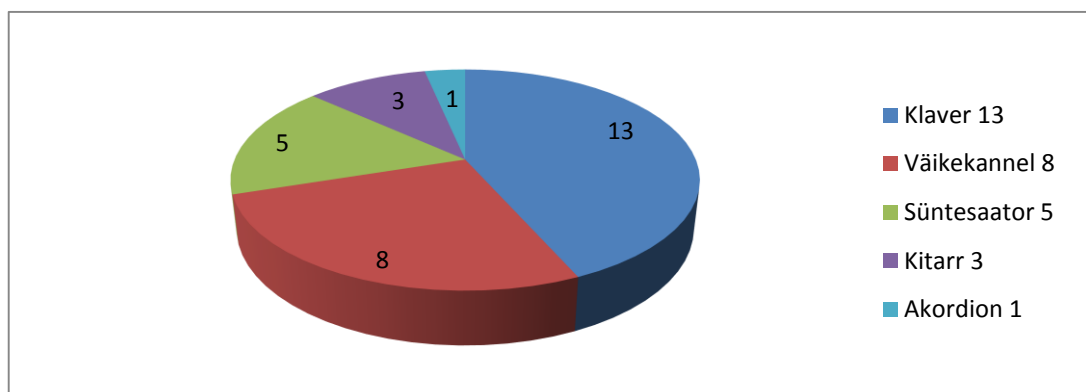
Muusikalised oskused on spetsiifilised kuid üldised ja sotsiaalsed oskused on esindatud väga tugevalt, mille järgi saab mõõta ja otsustada lapse koolivalmiduse taset.

2.5.3. Abistavad vahendid lasteaia muusikaõpetuse tundides

Üks uurimisküsimus oli abistavate vahendite kohta lasteaia muusikaõpetuse tunnis. Küsitlusega saime teada, milliseid erinevaid pille õpetajad oma muusikaõpetuse tundides kasutavad ning millised on neist nimetatutest kõige populaarsemad.

Joonis 5. Erinevate pillide kasutamine muusikaõpetajate poolt

Joonis 6. Õpetajate poolt muusikatundides kõige rohkem mängitavad pillid

Nagu nähtub joonistelt 5 ja 6 on klaver endiselt kõige populaarsem pill. Heameel on näha, et väikekannelt mängivad väga paljud õpetajad, kuigi nad ei kasuta seda kõige rohkem. Süntesaatori populaarsust põhjendavad õpetajad sellega, et kui liikuda ühest ruumist teise, saab seda pilli ilma raskusteta kaasa võtta. Sama räägivad nad ka kitarr ja akordioni kohta.

Peale nimetatud pillide kasutab üks õpetaja erinevaid rahvapille: moldpilli, rahvakannelt, mandoliini, lõõtspilli, karmoškati ning oli nimetatud ka kammipilli. Samuti ei jäetud märkimata ka kõige vanemat pilli ehk inimhäält.

Kui küsida, kuidas aitab erinevate pillide kasutamine õpetaja poolt kooliküpsuse arendamisele, siis paljud õpetajad on kahtleval seisukohal, kas erinevate pillide kuulmine ja nägemine just kooliküpsust arendavad, kuid õpetajate arvamused selle kohta, miks just töö erinevate pillidega lapsele hea on, olid järgmised: kõige populaarsemaks vastusteks osutus, et „*erinevad instrumendid ja erinevad tämbriid laiendavad silmaringi, rikastavad laste helide maailma ning arendavad lapse muusikalist kuulmist.*“ „*Väga oluline on vahelduse pakkumine klaverile ja teadmine, et ka teiste pillide saatel on võimalik lauldantantsida.*“ Oli märgitud ka, et „*erinevate pillide kasutamine tuleb praktilisest vajadusest*“ ning, et „*ehk tuleb lastel soov neid pille ka ise mängida osata.*“

Muusikaõpetuse tundides õpitu võiks leida ka väljundi, mis kulmineeruks esinemise näol. Uurimusest sai teada, kui tihti lapsed esinevad ning kuidas see aitab kaasa kooliküpsusele. Üle poole respondente vastasid, et lapsed esinevad vähemalt kord kvartalis ja 8 korral vastati, et isegi kord kuus. Rõõm on tõdeda, et Võrumaal pole ühtegi lasteaia muusikaõpetajat, kes ei peaks esinemist oluliseks. Enim vastati, et „*see annab julgust ja enesekindlust.*“ „*Esinemine tõstab eneseteadlikkust ja pakub eduelamust.*“ „*Esinemine mõjub hästi mälu treenimisele ja on heaks kontrolliks hakkama saamisele pinge olukorras.*“ Veel arvasid õpetajad, et „*esinemised kasvatavad lastes vastutustunnet ja esinemiskultuuri.*“ Küsimusele, kas esinemine arendab kooliküpsust, vastas enamus õpetajaid, et esinemine aitab kindlasti kaasa lapse kooliküpsuse arendamisele.

Loomingulisuse kohta on lasteaia õppekavas kirjutatud, et laps suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu. Uurimisküsimustega püüti välja selgitada, milliste muusikaliste tegevuste kaudu ja kui tihti toimub töö loomingu eneseväljendamisega. Ankeetküsitlusele vastanud õpetajate vastuste põhjal võib öelda, et oma õpilaste loomingu eneseväljendusega tegeleb üle poole vastanutest vähemalt igal nädalal kui mitte iga tund, üks kolmandik vastanutest tegeleb sellega kord kuus. Ükski vastanu ei märkinud, et tema õpilased ei tegele mitte kunagi loomingu eneseväljendamisega.

Põhilised loomingulised tegevused olid:

- lauludele rütmipillisaate ja rütmilise kaasmängu tegemine (märgiti 15 korral)
- muusikapala järgi liikumine, tantsu loomine, liigutused laulumängule ja omaloomingulise laulu tegemine (märgiti 12 korral)
- jutukese tegemine muusika kuulamise järel (märgiti 2 korral)
- pildi joonistamine kuulatud muusikapala kohta (märgiti 1 korral)

Loomingulistest tegevustest kõige populaarsem oli rütmipillide mängimine ja muusikapala järgi liikumine. Töö autori arvates arendab rütmipillidega tegelemine ja muusikapala järgi liikumine igati nii lapse loomingulist külge, rütmitunnet kui ka sotsialiseerumist ja koostööd.

Ükski vastanutest ei arvanud, et loominguline eneseväljendamine teeb kooliküpsuse arendamisele kahju. Enamik vastanutest arvasid, et loomingulised tegevused arendavad lapses eelkõige *„loovust, eneseväljendusoskust, sõnavara, kuulumisostkust, mälu, koostööd, emotsionaalsust, enesekindlust, fantaasiat, julgust, keskendumisvõimet.“* Peale nimetatud sotsiaalsete oskuste arendab loomingulisus veel *„tempo ja dünaamika õppimist, rütmitunde tajumist, koordinatsiooni.“* Üks respondentidest nimetas: *„Loovus tähendab seda, et laps on avatud uutele kogemustele. Loovus on ka üks andekuse komponent.“* Märgiti ära ka, et *„loomingulisust on ka koolis järjest rohkem vaja.“* Seega loomingulisus on abiks kooliküpsuse saavutamisel.

Küsimusega taheti teada, milliseid kooliks vajalikke oskusi aitavad kujundada lasteaia muusikaõpetuse tunnid.

2.5.4. Koolivalmiduskaardi täitmine muusikaõpetuse kontekstis

Kolmanda uurimisküsimusega taheti teada, kui tõsiselt suhtutakse koolivalmiduskaardi täitmisse üleminekul esimesse klassi muusikaõpetuse kontekstis.

Vastajatel tuli hinnata oma teadlikkust koolivalmiduskaardi olemasolust. Vastuste tulemustest selgus, et kõik vastajatest olid teadlikud koolivalmiduskaardi olemasolust. Enamus ehk 14 vastajat olid hästi teadlikud ning üks neljandik vastajatest olid sellest kuulnud. Küsimusele koolivalmiduskaardi täitmise kohta olid vastused järgmised: enamus vastajatest täidab seda regulaarselt või mõnikord ning kaks õpetajat ei ole sellega mitte kunagi tegeleenud. Siin toon välja ka vastanute kommentaarid koolivalmiduskaardi kohta:

- „Suhteliselt mõttetu värk. Laps ju areneb ja see tase mis oli lasteaias, ei pruugi olla enam kooliaasta alguses. Kooliõpetajale võib see koolivalmiduskaart tekitada mõnikord ka lapsest eelarvamuse. Lihtsam oleks last õpetama hakata nõ puhtalt lehelt.“
- „Koolivalmiduskaardi puhul on mitu osapoolt, kellel on erinevad nägemused. Mitmel aastal on läinud nii, et lasteaiadõpetajad annavad endast maksimumi selle täitmisel, kuid tagasisidena selgub, et see pole kooliõpetajatele vajalik olnud. Seega on tehtud töö küsitava väärtusega.“
- „Ei tee seda üksinda, vaid ümarlauas õpetajatega koos.“

Küsimuses paluti anda hinnang oma teadlikkusest esimese kooliastme muusikaõpetuse ainekava kohta ning analüüsida, kas see teadmine aitab lapse kooliküpsust arendada. Umbes pooled vastanutest olid ainekavaga kursis, ¼ teadsid ainekava väga hästi ja täpselt samapalju ei teadnud üldse. Enamus vastajatest arvasid, et esimese kooliastme ainekava teadmine ei aita kaasa lapse kooliküpsuse arendamisele, küll aga võiksid lasteaiad õpetajad olla teadlikud, mis tulevasi koolilapsi ees ootab. Mõned vastajad kirjutasid, et: „*Lasteaiast kooli üleminek ei tohiks olla liiga järsk ning sellepärast antakse algteadmised juba lasteaias, et laps oleks nendega kursis.*“ Oli ka vastatud, et: „*teame et koolis on väga suured nõudmised, see on ikkagi liiga järsk üleminek.*“

2.5.5. Muusikaõpetuse tunni toetavad ja pidurdavad tegurid

Neljanda küsimuse abil selgitati, milliseid täiendkoolitusi on õpetajad viimase kolme aasta jooksul läbinud ning uuriti, missuguseid teadmisi lapse muusikaalase kooliks ettevalmistamise kohta koolitustelt saadi.

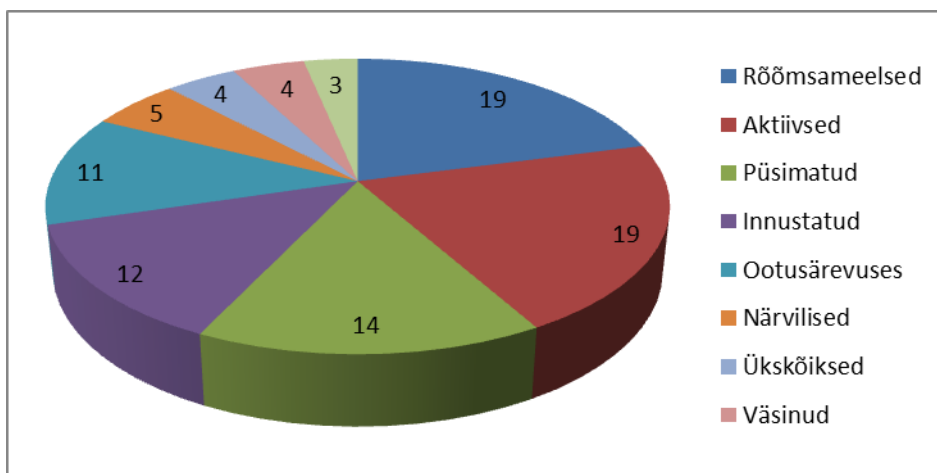
Küsimuse kaudu saadi teada, milliseid täiendkoolitusi olid respondendid viimase kolme aasta jooksul läbinud. Kõige enam, lausa seitsmel korral, oli käidud väikekandle koolitustel, veel õpiti kitarrimängu, lõõtspillimängu, õpiti valmistama savivilet ja roopilli. Populaarne oli ka Külliki Levini poolt läbi viidud muusikatuba, kolm õpetajat olid käinud hääleseade koolitusel Viljandis ning EMTA-s ja muusikateraapia algkursusel. Ka pärimusmuusikateema on Võrumaa õpetajatele südamelähedane, sellelaadseid koolitusi läbis neli õpetajat. Lasteaias on väga tähtsal kohal tants ja teater. Käidi Zoja Mellovi, Tuuli Juki, Piret Kõõra, Tiia Mäe ja Krista Randla liikumiskoolitustel. Aktiivselt osalevad õpetajad ainesektsiooni töös, veel on osaletud kooriühingu poolt korraldatud õppepäevadel. Viis õpetajat on osalenud pikkadel muusikaõpetajate täiendkoolitustel ning kaks õpetajat käisid TLÜ koolitusel „Muusika kõik ja kõigile“ ning meeldiv koolitus oli ka „Loodusesse laulma, mängima ja meisterdama.“

Respondentide koolituste hulk kolme aasta jooksul oli väga erinev. Umbes pooled vastajatest olid kolme aasta jooksul käinud 2-4 koolitust, ainult ühe koolituse oli käinud 3 õpetajat ja 2 õpetajat on kolme aasta jooksul piirdunud ainesektsioonide tööga. Kolm õpetajat käivad pikaajalisel täiend-tasemekoolitusel.

Veel taheti küsimustega teada, milliseid teadmisi omandati eelpool nimetatud koolitustel kooliks ettevalmistamise kohta. Vastajad ei nimetanud otseselt kooliks ettevalmistamise kohta saadud teadmisi, küll aga märkisid muid koolitustelt saadud huvitavaid mõtteid ja tõekspidamisi. Näiteks *„lapse ettevalmistamine kooliks algab juba tema sünnihetkest.“* Mitmed õpetajad kirjutasid: *„Sain erinevaid mõtteid, kuidas rikastada laste muusikalisi tegevusi lasteaias.“* *„Sain uut kandlemängu repertuaari ning õppisin uut tehnikat.“* *„Sain põnevaid hingamis- ja hääleharjutusi.“* *„Rohkem peaks laulma regilaule, rahvalaule ja olema kursis kalendri tähtpäevade kombestikuga.“* Üks õpetaja arvas: *„Kõikide õpetuste juures ei tohiks ära unustada, et oluline on lapse füüsiline, sotsiaalne ja kognitiivne valmisolek kooliks.“* Oli arvamus: *„Akadeemilisi teadmisi ei tasu üle hinnata. Olulisem on kujundada ka muusikaõpetuses just positiivset hoiakut, julgustades last tema tegemistes.“* Lõpetuseks üks imeline lause, mille õpetaja sai ühelt koolituselt: *„Muusika on kui päike, mis paitab kõiki teisi valdkondi.“*

Positiivse töökeskkonna üheks oluliseks teguriks on klassiruum. Kõigepealt hindasid õpetajad ruumi, kus toimuvad muusikaõpetuse tunni liikumistegevused. Kolm neljandikku vastajatest arvasid, et ruum, kus toimuvad muusikaõpetuse tunnid, on *normaalne* ja *väga hea* ning üks neljandik arvas, et *saan hakkama*. Ära oli märgitud, et ruum on palav.

Veel paluti analüüsida laste käitumist, kes tulevad muusikaõpetuse tundi.

Joonis 7. Laste meelestatavus muusikaõpetuse tunnis

Jooniselt 7 on näha, et lapsed, kes tulevad muusikaõpetuse tundi, on kõikide respondentide arvates aktiivsed ja rõõmsameelsed. Kuigi paljude arvates on lapsed püsimatud, on nad siiski ootusärevuses ja innustunud tööd tegema. Ühe neljandiku vastajate arvates on lapsed tülpinud, väsinud, ükskõiksed ja närvilised.

Küsimuse teises osas paluti analüüsida, kuidas laste meelestatus peegeldub kooliküpsust. Mitmed vastajad olid arvanud, et: „tänapäeva lapsed on püsimatud, kärsitumad, samas aktiivsed ja vastuvõtlikumad. Tunnis peab olema kiire tempo ja erinevad tegevused, et lastel poleks igav.“ Mõnede õpetajate meelest „laste närvilisus ja püsimatus viitavad kooliküpsuse puudumisele, vähesele keskendumisvõimele.“ Väga mitmed arvasid, et: „koolieelikud on valdavalt rõõmsameelsed, ootusärevuses, aktiivsed mis kindlasti peegeldub õpivalmidust. Lapsed tahavad kooli minna, on põnevil ja teadmistehimulised. Lastel on motivatsiooniline valmisolek õppetööks.“ „Kui lasteaia laps tahab olla muusikaõpetuse tunnis, siis on see suur asi. Tänapäeval on väga palju muid ahvatlusi ja võimalusi. Tänapäeva kiire tempo on mõjutanud ka lasteaialast.“

Enamuses lasteaedades töötab eripedagoog, logopeed, kes kohtub abivajavate lastega päeva jooksul individuaalselt. Püüti teada saada, kas ja kui palju võtavad eripedagoogid muusikaõpetuse tunnist lapsi enda juurde. Respondentide vastustest selgus, et eripedagoogid väärtustavad muusikaõpetuse tundi, nad peavad oluliseks lapse viibimist selles tunnis. Peaaegu kolm neljandikku vastajatest kirjutasid, et nende tunnist ei võeta mitte kunagi üks neljandik märkis, et harva.

Veel esitati küsimusi selle kohta, kas vastajatel on probleeme mis segavad, takistavad töö tegemist. Kui on, siis paluti need ka märkida.

Järgnevas tabelis on välja toodud kolm erinevat probleemi valdkonda. Nimetatud probleemi järel seisev „+“ tähendab selle korduvat nimetust.

Tabel 7. Probleemide valdkonnad

Materiaalne	Korralduslik	Eetilis- psühholoogiline
Klaveri puudumine ++ Häälestamata klaver +	Rühmaõpetaja võiks olla muusikaõpetuse tunnis +	Koostöö soovi puudumine rühmaõpetajaga +
Rütmipillide vähesus, ++ Orffi pillide puudumine ++	Nädalateemade pidev jälgimine	Laste närvilisus ja tähelepanuvõime puudumine
Mikrofoni puudumine	Tihedad esinemised, ürituste paljus + + + + +	Liigne teiste õpetajate sekkumine minu tundi
Väga kehv muusikakeskus	Aja nappus +	Liiga suured nõudmised juhi ja kollektiivi poolt + +
Ruumi kitsikus +	Koolitused liiga Tallinna kesksed, tüütu ja kuluks sõit + +	Liitrühmad ja erineva vaimse tasemega lapsed +
Muusikainstrumentide kehv kvaliteet +	Laste kaootiline kohalkäimine + +	
Väikesed palgad ja suur koormus ei motiveeri +	Töö koordineerimatus +	
Vähe antakse välja liikumismängude raamatuid	Liiga vähe erialaseid koolitusi lasteaia muusikaõpetajale	
Töövahendite kesisus		

Kõige rohkem teeb õpetajatele muret materiaalne külg: puuduvad vajalikud töövahendid, olemasolevate vahendite nappus või mitte töökorras olevad vahendid. Teiseks häiris õpetajaid korralduslik pool: sagedased esinemised, laste kaootiline kohalkäimine jne. Märkimata ei jäänud ka eetilised probleemid: koostöö puudumine rühmaõpetajatega, laste närvilisus ning suured nõudmised juhi poolt.

Neli vastajat kirjutasid, et neil pole probleeme.

Iga töötaja tahab, et tema tööd väärtustatakse ja hinnatakse. Vastajatel paluti hinnata kuivõrd juhtkond tema tööd väärtustab. Kaks kolmandikku vastajatest nimetasid, et nende tööd hinnatakse juhtkonna poolt *väga*. Ülejäänud tundsid, et nende tööd hinnatakse *mingil määral* ning vastusevarianti *üldse mitte* ei valinud keegi. Respondentidel oli võimalus oma arvamust ka põhjendada. Peamised põhjendused olid positiivsed ning mitu õpetajat kirjutasid: „*Minu arvamuste ja mõtetega arvestatakse, mind tunnustatakse sõnadega ja võimaluse piires ka materiaalselt, mind usaldatakse. Võimaluse korral on muretssetud õppematerjale. Olen saanud kiita laste hea muusikaalase ettevalmistuse eest. Mulle on võimaldatud käia soovitud täiendkoolitustel. Väärtustatakse laste esinemisi. Juhtkond saab väga hästi aru, et ilma muusikaõpetuseta poleks lasteaias selliseid emotsionaalseid pidusid.*“

Mõnede õpetajate põhjendused olid negatiivsed ja need kõlasid nii: „*Meie lasteaias väärtustatakse rohkem lugemist, kirjutamist kui minu tööd. Olen kuulnud kolleegide suust, et muusikaõpetus ei ole mingi töö, seal ainult lauldakse ja mängitakse pilli. Ei tunta huvi ürituste vast, ei aidata organiseerida ega osaleta nendel. Meie lasteaias on prioriteediks käelised tegevused, lugemine-kirjutamine, mitte laulmine.*“

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli välja uurida, kuivõrd on Võrumaa lasteadeade muusikaõpetajad teadlikud ja kuidas nad rakendavad muusikaõpetuse võimalusi laste koolivalmiduse kujundamisel.

Töös seati üles järgmised uurimisküsimused:

- Millist rolli näeb õpetaja muusikaõpetuse kaasamisel lapse kooliküpsuse kujundamisse?
- Milliseid oskusi peavad õpetajad lapse muusikalise arengu juures oluliseks ja kuidas neid kujundatakse?
- Milliseid muusikalisi tegevusi peetakse prioriteetseteks ja miks?
- Milliseid meetodeid enamasti õppeprotsessis rakendatakse?
- Kui teadlikult suhtutakse koolivalmiduskaardi täitmisel muusikaõpetuse kontekstis?

Töö esimeses peatükis anti ülevaade teoreetilistest seisukohtadest, koolieelse lasteasutuse kasvatustegevuste eesmärkidest, meetoditest ja ülesannetest ning toodi välja ja võrreldi koolieelse lasteasutuse ja esimese kooliastme õppekavasid.

Välja toodud teaduslike teooriate põhjal saadi teada, et koolieelne aeg on lapse arengus nii vaimses kui ka füüsilises mõttes väga tähtis. Paljud pedagoogid ja teadlased on tõestanud, et muusikaõpetus aitab kaasa lapse igakülgsel arengule ning avaldab mõju nii mõtlemise, loovuse, empaatiatunde, mälu kui ka tahtemaduste arendamisele.

Õppekavade võrdlemisel tuli välja, et nõudmised esimese kooliastme muusikaõpetuse tundide kohta on oluliselt suuremad kui lasteaia. Selline järsk nõudmiste tõus võib 1. kl õpilasele raskeks osutuda (vt lk 14-18).

Lasteaiaõpetajate teadlikkus 1. kl õppekavade kohta puudulik, kui mitte öelda olematu. Uuringu tulemused näitasid, et enamasti lasteaia õpetajatest ei ole kursis 1. kl muusikaõpetuse õppekavadega. Samuti ei ole nad osalenud koolitustel, kus räägitakse

võimalikest probleemidest lapse üleminekul lasteaiast kooli.

Teises peatükis analüüsiti muusikaõpetajate seas läbi viidud ankeetküsitlust ning selgitati välja õpetajate arvamused ja hinnangud lasteaiast kooli minevate laste muusikalise ettevalmistamise kohta.

Uurimisküsimusi silmas pidades ja respondentide vastuseid analüüsides saadi kinnitust, et muusikaõpetaja roll lapse kooliks ettevalmistamisel on äärmiselt oluline. Heameel on tõdeda, et nii on arvanud ka mitmed muusikapedagoogid (vt lk 9).

Muusikaõpetuse tunni ettevalmistamisel arvestavad õpetajad rühmaõpetaja poolt valitud päeva või nädala teemaga. Laulurepertuaari valikul ei kasuta enamuse lasteaias muusikaõpetajatest 1. kl muusikaõpikust võetud laule.

Koolivalmiduse kujundamisega tegelemisel on raskustes need rühmad, kus tegevused toimuvad liitrühmades. Kahjuks on liitrühmi, see tähendab erivanuselisi lapsi ühes rühmas, enamuses Võrumaa lasteaiades. Seega on eraldi tegevused kooliminevate lastega raskendatud.

Tundides tegelevad õpetajad erinevate tegevustega, kasutades selleks erinevaid meetodeid. Tegevused toimuvad nii rühmades kui ka individuaalselt.

Oluliseks oskuseks peetakse laulmist, liikumisega seotud tegevusi, pillimängu ning kuulamisoskust. Kõik nimetatud oskused on kooliminevale lapsele olulised. Need oskused arendavad lapses keskendumisvõimet, mälu, ruumitunnetuse taju, õpetavad teistega arvestamist, arendavad rütmitunnet.

Pillimängus kasutatakse 26 erinevat pilli, kuid kõige enam nimetati marakaid, tamburiine, kõlapulki, triangleid, kuljuseid, kastanjette. See on positiivne, sest nimetatud pillid on 1. kl õpikus lähemalt õpitavate pillide hulgas.

Töö autori arvates on üheks probleemiks lasteaiast kooli sujuval üleminekul liikumistegevused. Respondentide vastustest võis välja lugeda, et liikumisega seotud tegevused toimuvad lasteaias igas tunnis. Klassiruumid koolis aga ei võimalda ruumikitsikuse tõttu õpilastel nii palju liikuda, kui nad tegid seda lasteaias.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et õpetajate arvates on muusikaõpetuse tundidest saadud kooliks vajalikud oskused eelkõige isikulised ehk üldoskused, teisel kohal sotsiaalsed oskused ning alles kolmandal kohal muusikalised oskused. Olles tutvunud lasteaias õppekavaga, võib öelda, et seal pööratakse samuti rohkem tähelepanu üldoskustele kui muusikalistele oskustele. Ootuspärane oli see tulemus ka seetõttu, et samamoodi arvavad ka teoreetikud (vt lk 4).

Üleminekul lasteaiast kooli saab laps kaasa koolivalmiduskaardi. Õpetajad on teadlikud koolivalmiduskaardi olemasolust ja selle täitmisest. Küll aga oli arvamusi, et sellisel kujul kõne all olev kaart ei õigusta oma olemasolu.

Uuringust saadud tulemused lubavad konstateerida vastuolu õpetaja teadlikkuse muusikaõpetuse mõjust lapse koolivalmidusele ning selle praktilise teostamise vahel. Põhjuseks võib pidada muusikaõpetaja töö ebapiisavat väärtustamist ja mitte adekvaatse töömahu arvestamist (pidude, kontsertide stsenaariumide koostamine ning ettevalmistamine jne..).

Töö autor rõhutab, et käesoleva uurimuse põhjal saadud tulemused kehtivad ainult Võrumaa lasteaedade kohta. Magistritöö võib olla aluseks järgmistele samateemalistele uurimistöödele.

Adressaadina on mõeldud töötavad lasteaias õpetajad, juhtkond, muusikaõpetajad ning lasteaias muusikaõpetajateks õppivad üliõpilased.

KASUTATUD KIRJANDUS

Eesti Entsüklopeedia. 5 (1990). Tallinn: Valgus.

Hisjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.

Hytönen, Krokfors, (2002). *Esi-ja algõpetuse didaktika*. Tallinn.

Häidkänd, P., Palts, K., Pillmann, J., Ennok, K., Villem, K., Peterson, T. *Lapse arengu hindamise ja toetamise juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele*. Tallinn.

Härm, R. (2001). *Koolihirm kui üks koolivalmidust mõjutavatest teguritest*. [Diplomitöö]. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool Kasvatusteaduste teaduskond Algõpetuse õppetool.

Jürimäe, M., Treier. (2008). *Õppekavad ja lasteaed*. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kiilu, K. (2010). *The development of the concept of music education in Estonian kindergartens 1905-2008: A historical-critical overview*. [Doktoriväitekirj]. Helsinki.

Kuurme, T., Siim, E. (1991). *Aktiivõpe*. Tallinn: Harjumaa Hariduse arenduskeskus.

Liimets, H. (2001). *Kuidas õppeprotsess kasvatab?* Tallinn: Pedagoogikaülikooli Kirjastus.

Laherand, M-L. (2008) *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Infotrukk.

Muldma, M. (2008). Muusikaline kasvatus. Rmt E. Kikas, (toim) *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu: Ülikooli Kirjastus, 256-269.

Muldma, M. (2007). Muusikaõpetus esimeses ja teises kooliastmes. Rmt E. Kikas, (toim). *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes*. EV Haridus- ja Teadusministeerium. 346-366.

Muldma, M., & Kiilu, K. (2009). Valdkond „Muusikaõpetus“. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. *Õppe ja kasvatustegevuse valdkonnad*. Tallinn: Studium.

- Must, T. (2007, 17. aprill). Võrumaa lasteaiad on üheskoos teel. *Võrumaa teataja*.
- Nugis, E. (2013). „*Mäng muusikas*“ I kooliastme õppeainete lõimimisel. [Magistritöö]. Tallinn: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Koolimuusika Instituut.
- Peterson, T. (2011, 15. aprill). Koolivalmiduskaardi koostamine. *Õpetajate Leht*, 16.
- Päts, R., (2010). *Muusikiline kasvatus üldhariduskoolis*. Tallinn: Koolibri. Lk 9-24.
- Päts, R. (1975). Mudilaste musikaalsuse arendamise põhialused. *Nõukogude Kool*, 4, 338-344.
- Pullerits, M. (2005). Laps ja muusika. Rmt. Henno. K (toim). *Laps ja lasteaid Lasteiaõpetaja käsiraamat*. Tartu: Atlex, 213-226.
- Rajamäe, R., Velner, K., Vahtramäe, M., Pillmann, J. (2011, 15. aprill). Koolivalmiduskaart Pääsupesa näitel. *Õpetajate leht*, 16.
- Ross, J. (2007). *Kaksteist loengut muusikapsühholoogiast*. Tartu: Ülikooli Kirjastus.
- Sikka, H. (2009). *Lasteiaiaõpetajate hinnangud kooliminevate laste arengule. Eelkoolihariduse efektiivsus ja selle jätkusuutlik areng põhikoolis* Teadusartiklite kogumik koostaja Talts, lk 117-127 Tallinn.
- Talts, L., Sikka, H. (2006). Uurimus. *Kooliminev laps Võrumaal*. Tallinna Ülikool.
- Unt, I. (2005). *Andekas laps. Raamat õpetajale ja lapsevanemale*. Tallinn: Kirjastus Koolibri.
- Riigi Teataja www.riigiteataja.ee/akt/12970917 Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava.
- Haridus-ja Teadusministeerium www.hm.ee/ Koolivalmidus.

LISAD

LISA 1 Koolivalmiduskaardi vorm

Nimi:

Isikukood:

Kodune keel (keeled): eesti keel

Lasteaias viibimise aeg:

SOTSIAALSED TOIMETULEKUOSKUSED, ÜLDOSKUSED

KOHANEMINE LASTEAIAGA, TEGEVUSTES OSALEMINE
--

X tuleb lasteaeda meeleldi, võtab kõikidest ühistegevustest osa. Ta kasutab kõnes viisakusväljendeid, on aitab ja hoolitseb rühma nooremate eest. X oskab teisi inimesi kuulata, mõtleb õpetajaga kaasa, mõnikord laseb teiste laste tegevusest oma tähelepanu häirida. X oskab oma emotsioonidega toime tulla, vabamängus on hästi elav.

SUHTLEMISOSKUS

X suhtleb probleemideta nii laste kui täiskasvanutega, räägib oma muredest ja rõõmudest. Talle meeldib liituda teiste laste mänguga, ise endale tegevust ei leia. Laps ei karda vajadusel abi paluda, on ka ise alati valmis teisi aitama. X suudab teistega tegevusi kooskõlastada, reeglitest kinni pidada, väldib konflikte.

ISESEISVUS

X iseseisvalt tegutseda ei soovi, ta ootab sageli teistelt juhiseid. Sõprade algatatud tegevustega soovib liituda teiste. X viib alati alustatud tegevused viib lõpuni. Eneseteenindamisel on laps saavutanud eakohase iseseisvuse.

ENESETEENINDAMISOSKUS

X hoiab oma asjad ja töövahendid korras. X saab iseseisvalt hakkama riietumisega ja enesehügieeniga. X on huvitatud õpetaja abi aitamisest laua katmisel. Ta oskab söömisel kasutada nuga ja kahvlit.

VAIMSED OSKUSED

MINA JA KESKKOND

Sotsiaalne keskkond

X käitub vastavalt üldkehtivatele normidele, saab hakkama tundmatus keskkonnas ja situatsioonis.

X tunneb Eesti rahvussümboolikat (rahvuslipp, rahvuslind), teab Eesti presidenti ning oskab sellel teemal rääkida.

Laps oskab vahet teha tervislikul ja ebatervislikul toidul, teab spordi kasulikkusest inimesele.

Looduskeskkond

X tunneb ja nimetab põhilisi kodukohas kasvavaid puid, loomi, tuntumaid taimi. Laps märkab looduses toimuvaid muutusi, oskab kirjeldada erinevaid aastaaegu. Ta teab, et loodust tuleb hoida, ümbrust hoida puhtana. X sai väga hästi hakkama looduse õpperaja erinevates punktides läbiviidud tegevustes/katsetes ülesannete lahendamisega.

Tehiskeskkond

X teab, et peab kasutama ja kasutab ka ise rattaga sõites turvavarustust, pimedal ajal kannab helkurit. Laps teab turvalise liikumise ja ohutu käitumise reegleid, kuid mänguhoos võivad need vahel ununeda. X oskab kirjeldada võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses, mänguväljakul.

KEEL JA KÕNE

X sõnavara on eakohane, ta moodustab grammatiliselt õigeid lauseid. Laps suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda. Tüdruk saab aru kirjanduspala sisust, oskab vastata küsimustele, jutustamisel on tagasihoidlikum. X oskab häälda, lugeda nii trüki- kui kirjatähti. Laps saab aru nii suulistest kui kirjalikest tööülesannetest. Ta teab peast mitmeid laule ja luuletusi, saab hakkama nende ilmeka ettekandmisega.

MATEMAATIKA

X oskab rühmitada, järjestab esemeid pikkuse, suuruse ja kõrguse järgi. Laps võrdleb hulki kasutades mõisteid *suurem, väiksem, võrdselt*. Ta teab numbreid, arvutab 12-ne piires ja rohkem. X saab hakkama matemaatiliste jutukeste koostamise ja lahendamisega. X teab nädalapäevi, aastaaegu, oma sünnikuud ja –kuupäeva. Laps oskab öelda kella täis- ja pooltundides. X teab põhilisi geomeetrilisi kujundeid.

KUNST**KÄELISED TEGEVUSED**

X on väga huvitatud käelistest tegevustest, joonistab, värvib, voldib ja lõikab ka vabategevuse ajal. Laps kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid, keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö. X püsib värvimisel kontuuri sees ja kasutab palju erinevaid värve. Rebimis- ja voltimisoskus vajab harjutamist.

MUUSIKATEGEVUSED

X laulab koos teistega ilmekalt, loomuliku häälega ja vaba hingamisega. Ta oskab mängida rütmipillidel

<p>õpitud laulule ning instrumentaalpalale lihtsaid kaasmänge. X oskab vastavalt muusika iseloomule liikuda. Laps kuulab huviga muusikat ja suudab kuulatud muusikat iseloomustada.</p>
<p>FÜÜSILINE ARENG</p>
<p>PEENMOTOORIKA</p> <p>X saab hästi hakkama lükkimisega, ladumisega, tõstmiste ja asetamistega. Tüdruk mängib meelsasti nupumänge, lego-klotsidega, tegeleb käsitööga. Lapsel on õige pliatsi- ja lusikahoid.</p>
<p>LIIKUMISTEGEVUSED</p> <p>Lapsel on tahe liikuda ja ta tunneb liikumisest rõõmu. Mängides peab X kinni üldistest ohutusreeglitest. Enesekontrolliga saab laps tegevuses hakkama. Põhiliikumisoskused on väljakujunenud etapis omandatud. Lapse tasakaal on välja arenenud. X on piisavalt vastupidavust. Liikumismängudest võtab laps aktiivselt osa ja saab aru mängu põhireeglitest. Silmade ja käe, samuti käte ja jalgade koostöö sujub probleemideta. X sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi. Liikumistegevuses suudab laps harjutuse või ülesande lõpuni sooritada.</p>
<p>OSUTATUD TUGITEENUSED</p>
<p>ARVAMUS KOOLIVALMIDUSE KOHTA</p> <p>X on soov õppida ja uusi teadmisi omandada.</p>

HEAD KOOLITEED!

Koostasid:

Õpetaja:

Õpetaja:

Õpetaja abi:

Liikumisõpetaja:

Muusikaõpetaja:

Logopeed:

Lapsevanema allkiri.....

Lasteaia direktor/

Kuupäev:

LISA 2 Küsimustik muusikaõpetajatele

Lugupeetud Võrumaa lasteaia muusikaõpetaja!

Olen Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia koolimuusika eriala üliõpilane Maire Nirk ja teen magistritööd teemal "LAPSE MUUSIKALINE ETTEVALMISTUS ÜLEMIN EKUL LASTEAIAS KOOLI" (Võrumaa haridusasutuste näitel).

Uurimuse kaudu soovin teada saada Võrumaa lasteaedade laste muusikalist ettevalmistamist kooliminekuks. Küsitlus on anonüümne ning tulemuste esitamisel osavõtjaid ei nimetata.

Küsimustele vastamisel palun mõelda kooliminevate laste peale.

KÜSIMUSTIK

Tõmba palun sobivale vastusele joon alla, vajadusel põhjenda/täpsusta/vasta küsimustele.

1. *Vanus:* alla 25a 26-35a 36-45a 46-55a üle 56a

2. *Sugu :* Naine Mees

3. *Haridustase:* Keskharidus- kesk-eri kõrgharidus magister

Midagi muud.....

4. Muusikaalane haridus:

- G. Otsa/ H. Elleri muusikakool
- Tartu Õpetajate Seminar
- Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia
- Tallinna Konservatoorium
- Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
- Tallinna Pedagoogiline seminar
- Tallinna Pedagoogiline Instituut
- Tallinna Ülikool
- Midagi muud.....

5. Kaua oled töötanud lasteaia muusikaõpetajana?

alla 5 aasta 6-10 a 11-15a 16-20a 21-25a 26-30a üle 30a

6. Kas töötad linnalasteaias maalasteaias mõlemas

7. Kas töötad liitrühmas (rühmas erivanuselised lapsed)
tavarühmas (rühmas ühevanuselised lapsed)

8. Mitu tundi nädalas annad ühes rühmas?

9. Kui pikk on üks muusikatund?

10. Kuivõrd arvestad oma tunni ettevalmistamisel rühmaõpetaja poolt käsitleva teemaga?

ALATI TIHTI HARVA MITTE KUNAGI

11. Mis pille kasutad erinevate tegevuste saatmisel muusikatunnis?

KLAVER SÜNTESAATOR KITARR VIIUL KANNEL AKORDION

veel.....

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

12. Millise eelpoolnimetatud pilliga töötad tunnis kõige rohkem?.....

13. Milliseid rütmipille mängivad lapsed muusikaõpetuse tunnis?

.....
.....

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

14. Kuivõrd kasutad muusikaõpetuse tunnis I kl muusikaõpikust võetud laule?

IGA NÄDAL KAKS KORDA KUUS KORD KUUS KORD POOLAASTAS MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

15. Kui tihti paned lapsi üksinda laulma?

IGA TUND IGA NÄDAL KAKS KORDA KUUS KORD KUUS MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

16. Kui tihti toimub muusikaõpetuse tunnis tantsimine/laulumängud?

IGA TUND IGA NÄDAL KAKS KORDA KUUS KORD KUUS MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

17. Kui tihti toimub muusikaõpetuse tunnis muusikalis-rütmiline liikumine?

IGA TUND IGA NÄDAL KAKS KORDA KUUS KORD KUUS MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

18. Kui tihti kuulub muusikaõpetuse tunni tegevuse hulka muusikapalade kuulamine?

IGA TUND IGA NÄDAL KAKS KORDA KUUS KORD KUUS MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

19. Kui tihti analüüsite, iseloomustate kuulatud muusikapala?

IGA KUULAMISE PUHUL HARVA MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

20. Kui tihti võimaldate lastel tegeleda loomingulise eneseväljendamisega?

IGA TUND IGA NÄDAL KORD KUUS MITTE KUNAGI

21. Milliste muusikaliste tegevuste kaudu väljendub laste loomingulisus?

.....
.....

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?

22. Kui sobiv on muusikaõpetuse tunni liikumistegevuste läbiviimiseks ruum?

VÄGA HEA NORMAALNE SAAN HAKKAMA RUUMI ON VÄGA VÄHE

23. Iseloomusta lapsi oma muusikatunnis? (märgi kõik sobivad vastused)

VÄSINUD TULPINUD ÜKSKÕIKSED NÄRVILISED PÜSIMATUD

AKTIIVSED RÕÕMSAMEELSESED INNUSTATUD OOTUSÄREVUSES

Kuidas see peegeldab kooliküpsust?.....

24. Kui tihti lapsed esinevad?

KORD KUUS KORD KVARTALIS KORD POOLAASTAS KORD AASTAS MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

25. Kui tihti külastate lastega kontserte, muusikalisi etendusi?

KORD KUUS KORD KVARTALIS KORD POOLAASTAS KORD AASTAS MITTE KUNAGI

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....

26. Milliseid kooliks vajalikke oskusi aitab kujundada muusikaõpetus lasteaias?

Oskus üksteist kuulata, teha koostööd,,,,,

27. Kui tihti võtab muusikatunnist lapsi eripedagoog, logopeed vm?

IGA TUND VAHEL HARVA MITTE KUNAGI

28. Anna hinnang oma teadlikkusele koolivalmiduskaardist.

OLEN HÄSTI TEADLIK OLEN SELLEST KUULNUD EI TEA ÜLDSE

29. Anna hinnang koolivalmiduskaardi täitmisele (kas sa oled seda kaarti täitnud)

REGULAARSELT MÕNIKORD MITTE KUNAGI

30. Kuivõrd oled kursis esimese kooliastme muusikaõpetuse ainekavaga?

VÄGA HÄSTI OLEN KURSIS ÜLDSE EI TEA

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....
.....

31. Nimeta viimase kolme aasta ainealased täienduskoolitused, millistes osalesid?

-
-
-
-
-

32. Mida kasuliku said teada lapse muusikaalasest ettevalmistusest kooliks?

-
-
-

Kuidas see aitab arendada kooliküpsust?.....
.....

33. Nimeta probleeme, mis segavad/ takistavad lasteaia muusikaõpetaja tööd.

-
-
-
-

34. Kuivõrd väärtustab/tähtsustab sinu tööd lasteaia juhtkond?

VÄGA

MINGIL MÄÄRAL

ÜLDSE MITTE

Palun põhjenda

.....

.....

Tänan vastamast!

SUMMARY

The purpose of this dissertation was to look into the extent to which Võrumaa kindergarten music teachers know and how they implement, the impact of music education opportunities for children's readiness for school design.

In the dissertation there were set up the following research questions:

- What is the function of the teacher teaching music in school, involvement in the child's maturity transformation?
- What kind of skills are significant in a child's musical development and how can they be translated?
- What musical activities are taken high priority and why?
- What methods are commonly applied to the scholarship procedure?
- Whether teaching music context aware of school readiness to comply the card?

In the beginning chapter was given an overview about the theoretical positions Pre School educational activities, objectives, methods and tasks, and were chosen out and compared with the Pre School and the school's first grade curricula.

By the scientific theories was learned that the preschool period in a child's development is both spiritual and physical sense of capital importance. A mass of educators and researchers have demonstrated that music teaching contributes to the total growth of the youngster and its impacts on both the thinking, creativity, empathy, feeling, remembering, and the will to develop the attributes.

Comparing the curricula it turned out that the demands of the first grade school music teaching hours are significantly higher than in kindergarten. Such sharp increase at first may be difficult for the student. More for reading from pages 14-18.

The awareness of kindergarten teachers' of the curriculum at the start is as well as inadequate as non-existent. The outcomes of the survey indicated that the majority of kindergarten teachers are not familiar with the first level music education curriculum. Also, they have not taken part in preparation sessions on topics which talk about the transition from kindergarten to school.

In the second chapter it was conducted a questionnaire among the music teachers, their thoughts and appraisals on the musical preparation of the preschools Võrumaa.

Dissertation's research revealed Võrumaa music teachers' opinions and estimates of kindergarten children running to school about the musical provision.

Analyzing respondents' answers and research questions it was ascertained that the purpose of music teachers is really important in preparations for school. We are glad that several music teachers have called back the same (see page 9).

Making the music hours the teachers evaluate the group teachers' topics for certain days or weeks. Still, choosing song repertoire, majority of kindergarten music teachers don't use the songs from the 1. grade book.

Union groups, cause difficulty in school-readiness concepts. In Võrumaa there are a lot of composite groups with different age of children, so it is difficult for children who attend the school.

There are different activities and methods used by the teachers. They play with the groups and individually.

Singing, movement activities, instrument playing, and listening skills are regarded as essential skills. All these skills are very important for school starters developing a child to concentrate, memory, spatial cognition, perception, teach others, counting, develop a sense of rhythm.

There are used 26 different musicians, but most called blackberries, tambourines, soundtracks, triangles, gongs, finger cymbals. On the positive side, these instruments are used in the first grade too.

In the judgement of the author the movement activities are one of the problems for a smooth transition to school. The respondents have said that the movement- linked actions in the kindergarten take home every hour. The classrooms of the schoolhouse, however, do not allow the space for the students as much distress as a consequence of the move, as they did in kindergarten.

In summary, we can say about the skills of the teachers thought that the music education hours obtained prior to all the personal skills necessary for school or general skills, social sciences, and the second highest ranks third musical skills.

Being conversant with the kindergarten curriculum, it can be supposed that there will also be more tending to the general skills as musical skills.

This result was also expected, therefore, that the same theorists also believe (see page 4).

Transition from kindergarten to school, the child can take with the school readiness card. Teachers are aware of the existence of it and its execution. Somebody says that the card does not justify its existence.

The results of survey allow to assert in contradiction teacher awareness of music teaching and its impact between the child's preparation for school and practical usage.

The reason could be an inadequate appreciation of music instructors and not an equal consideration of workload (preparations for parties, concerts, scenarios, and etc...)

The author emphasizes that the base of the outcomes of this study is only valid of the nursery in Võrumaa.

Master's theses can be based on following researches on the same subject

As the direct signatures they are kindergarten teachers, managers, music instructors and students studying as kindergarten music teachers.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina **MAIRE NIRK**

(autori nimi)

(sünnikuupäev **27.01.1972**)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

**LAPSE MUUSIKALINE ETTEVALMISTUS
ÜLEMIN EKUL LASTEAIAT KOOLI
Võrumaa haridusasutuste näitel**

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on **MAIA MULDMA**

(juhendaja nimi)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 23.05.2014